

Mak

Aboedî Hoafî Mak ai sürü papîmarandi

Son hundürüra randeimbî ai hoafî bokamarihendi

(Matyu 3:1-12; Ruk 3:1-2; 3:15-17; Son 1:19-28)

1 ¹Sisas Krais Godindi nimorimbo aboedi hoafane nda. ²Hoafî nda boatei tükümfeyo Godindi hoafî hoafiyu randeimbî Aisaia ai sürü papîmarandi nahurai. God ai yahuya,
“Ro nindou mami wandi hoafî bokarihefembohunda koandihelinanî ai sihambohunda horombondifi ngumbui.
Asu ai animbo sihambohündambo nafi didiboadondeambui.
³ Nimi wohi furikoatereandühi, nindou mamindi yasimondî mingiyo hoafiyowohü yahoya,
‘Adükârimbohunda nafi nafindihehindi.

Ahandi nafi diboadondihindi,’ mehu. *Aisaia 40:3*

⁴ Son nindou hundürüra randeimbi-mayu ranai nimi wohi furikoatereandühi tüküfi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafî bokarihendühi yahuya, “Se moaruwai hohoanimo hiningife aboedi hohoanimo süngufembo nafuimbohunda hundüründeianî animbo, God ai sihei moaruwai hohoanimo raguanambondeambui,” mehu.
⁵ Raniyei nindou afindi Sudahündiyei asu Serusaremihündiyei ai Sonindi hoafî himborimbo mahei. Ai ahei moaruwai hohoanimo ra weindahi hoafimayeia Son ai Sodan himo hundürümardüri. ⁶ Asu Son aiana hoeari kamer ninendinambo naftümbe güde mbura titapürinambo kikihirihaimarandi. Ahandi sesi ana yiithi asu efu hoe raniyo sesümarandi. ⁷ Son ai nindou ranaheimbo hoafî bokarihendühi ndare hoafiyuhî yahuya, “Nindou ñgorü süngu düdümbui ahandi ñginindi ra wandi ñginindimbo ñgasündeamboane. Roana amofe ahandi sufihindi wofi ra fufurifembo nindou aboedi hamindiyahipoani. ⁸ Ro siheimbo

hoenambo hundürühändüri arihandi, ḥga ai animbo Yifiafi Aboedinambo hundürü-ndandürümbei,” mehu.

Son ai Sisasimbo hundürümärüri
(Matyu 3:13-17; Ruk 3:21-22)

⁹Rani-simboani Sisas ai Nasaret ḥgoafi Gariri hifihi hiniŋgire haya masünuwamboyu Son ai Sodan himo hundürümärüri. ¹⁰Asu nimehünou hoe hiniŋgire haya tüküfi süfu hoeireandane sünü ai bureandühiyo Yifiafi Aboedi ranai ahambo sowana wupufo nahurai makoso. ¹¹Hoafi mami sünambeahindi tüküfehi yahoya, “Se ana wandi ḥngusüfo parihaneanineimbì nimir-anafi. Asu ro sihamboane ḥngusüfoambe siaoeheandi,” meho.

Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanimombiyuwa
yahuhaya rari hoeimariri
(Matyu 4:1-11; Ruk 4:1-13)

¹²Nimehünou Yifiafi Aboedi ai Sisasimbo nimi wohi furikoatereandühi koamarihera mahu. ¹³Ranühi 40 si manüŋgu Satyan ahambo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri. Sisas ai afoendi ninihondi babidimbo nüŋguwanı asu sünambeahindi nendı ai ahambo mafarihawuri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi wataporimbomarandi
(Matyu 4:12-17; Ruk 4:14-15)

¹⁴Son ai karabusı-mefiyua asu Sisas ai Garirihü tüküfi, Godindimayo aboedi hoafi ra bokamarihendi. ¹⁵Ai aboedi hoafi ra wataporimbomarandi yahuya, “God ai hoafimayu si ra ndeara tüküfehi asu ahandi ḥginindi hifandarandi ra ndeara akımı tüküfemboane. ḥga se moaruwai hohoanimo ra hiniŋgindihı hehi aboedi hohoanimo süngrundihindi,” mehu.

Sisas ai nindou yimbuyimbu hoafimayua ahandi sün̄gu mahomo
(Matyu 4:18-22; Ruk 5:1-11)

¹⁶Sisas ai kurihoe Gariri himborikimi huhü Saimon Andru apodohombo hoeimareapiri. Ai andüri kurihoeambe mafoarineandi, ai kini wowariyafani rinandeimbì nindou wambo. ¹⁷Sisas ai ahafanimbo hoafiyupırıhi yahuya, “Se mborai wambo sün̄gundinandırı ndinandi, rananimbo ro sihafanimbo nindou semindimbo yamundiheapırımbayah,” mehu. ¹⁸Asu ai nimehünou andüri sihene hena ahandi sün̄gu mahafani.

¹⁹Ai akıdou sühüfi hu Sebedindi nimori yimbu, Sems Son apodohombo botambe nimirfanimbo andüri diboadomarineanda hoeimareapiri.

²⁰Sisas ai ahafanimbo hoafimayupiramboyafani, ahafandi afındı Sebedi

asu mami ratüpuriyomo rundeimbi nindou botambe hiningirineapuri hena, Sisasındı süngur mahafanı.

**Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi
moaruwai nendi hihaimafoareandi**
(Ruk 4:31-37)

²¹ Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo moani ŋgoafimbo nimari sihi Kaperneam ŋgoafinambo mahifomo. Rani-simboani ai Suda-yei rotu worambe kefuai hafu nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimareandüri. ²² Raniyei asu ai ahanti yamundife hoafi ranahambo hepünimehindi. Sapo ai moai ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi nahurai yamundeandi, ŋga nindou adükari ŋginindeimbi nahurai yamundimareandüri. ²³⁻²⁴ Rani-simboani nindou mami moaruwai nendi nimirümbi-mayu ranai Suda-yei rotu worambe nimirü puküna hoafi karihoehü yahuya, “Sisas, Nasaretihundi, se yohoefimbo nini nünüŋgefemunimboyafi masinifi? Yihoeferombo moaruwaimbo-fimunimbo safimboyafi? Ro fifiriheanini. Se ana Godindi mbumundi nindou-anafi,” meho. ²⁵ Asu Sisas ai moaruwai nendambo ŋginindi hoafiyuhü yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa kosifoao,” mehundoamboyo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai nindou ranahambo yabadırı hiningireri mbura hoafi moani puküna karihoai haya nindou ranahandı fiambeahindi makosifoendi. ²⁷ Raniyo asu munjuambo nimorehi nindowenihı ranai hepünahindühi ahehoari simbori hoafiyehi seiya, “Nini-moatükuniyo nda yahurai tükümfeyoa? Nindou ndanai simbori moatükünü bogori nindou nahurai yamundimareandi. Asu ai moaruwai nendambo hoafimayua ahanti hoafi himborimayei,” masei. ²⁸ Raniyo asu Sisasındı hoafi ranai nimehünou munjuambo hifi Garirihü ra hoango wakimareandi.

Sisas ai Pitandi yamoŋgoamindi aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Ruk 4:38-39)

²⁹ Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo Suda-yei rotu worambeahindi tükiyafu houmbo Sems weimbo Son babidimbo Saimon weimbo Andru-yafandi worinambo mahomo. ³⁰ Saimonindi yamoŋgoamindi ai aŋgünümbo fondihü mapowa asu ahanti aŋgünı ranahambo nimehünou Sisasimbo hoafimehündö. ³¹ Raniyu Sisas ai hüfu ahanti watıjarühü kikihiramündü botimareanda asu aŋgünı ahanti ranai nimehünou makosifoenda asu sesi sindimarandi.

Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Ruk 4:40-41)

³² Mami rani nimbambe hüfihamindi hürimindowa nindou ranai nimorehi nindowenihı aŋgünümbe asu moaruwai nendeimbi

fufurühümündihündüri Sisas sowana mafandihindi. ³³⁻³⁴ Muŋguambo nindou ŋgoafihündi ranai hei wori Sisas nímarümbi rani yipuri-kimi burimayeia Sisas ai afindi nimorehi nindowenihi muŋguambo mamikarambo aŋgünümbi aboedireändüri asu moaruwai nendi afindi raguanamboreändüri marandi. Asu moaruwai nendi ranai ahambo fifirihori ranimbroyai ai aheimbo yowani akidou amboani hoafiyopoani mehündüri.

Sisas ai Garirihü hoahoango wakimareandi

(Ruk 4:42-44)

³⁵ Sisas ai siambe hondü nimbì hoaŋgiri kiaroambe botifi haya hu gorügoanini nindou nímarikoateyohü Godimbo dídibafiyuhü mamaru.

³⁶ Asu Saimon ai ahändi ŋgunindi babidi Sisasimbo kokomaruri homo.

³⁷ Ai homo hoeirüwurühi hoafiyomo-ndowohü yahomoya, “Muŋguambo nindou ai sihambo kokorihüninühanei,” mehomo. ³⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupürühi yahuya, “Igorü ŋgoafi akimi adaburo ranambo ŋgefo. Rananimbo ro aheimbo amboani Godindi hoafi hoafindahändüri.

Ranimboyahi ro nda masinihi,” mehu. ³⁹ Asu Sisas ai muŋgu Gariri hifihü hoahoango wakireändühi, Suda-yei rotu worambe hu, Godindi hoafi bokarihendühi asu moaruwai nendambo hihaifoareändüri marandi.

Sisas ai nindou mami mimaniho masimeimbì aboedimariri

(Matyu 8:1-4; Ruk 5:12-16)

⁴⁰ Nindou mami mimaniho masimeimbì ai hu Sisasindi yirikimi piyu nímarümbö hüti hoafirürühi yahundoya, “Se refembo yifirayafi ana, wandi mimaniho masimei ra aboedindowandiri,” mehundo-amboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai ahambo hipoamborirühiyu, ahändi warinambo sündirühi yahundoya, “Refembo samboanahi, ŋga se aboediyafo,” mehu. ⁴² Raniyo masimei ranai nímeħünou dídikirifoendühiyo asükai nindou ranai aboedimayu. ⁴³⁻⁴⁴ Sisas ai nindoumayu ranahambo ŋgoafinambo koariherühi asükaiyu hoafiyundowohü yahundoya, “Se yowani nindou mamimbo amboani sihafi fi ranahambo hoafiyopoani. Iŋga se ŋgafi Godimbo sihai-randeimbimbo sihafi fi ra naſuindafindo. Rananimbo Mosesindi ahinümbi hoafimayo sün̄gu sihafi fi aboedi tükümfeyo ra aheimbo naſuimbohündüri Godimbo sesi mbisihenda-mboane,” mehu.

⁴⁵ Iŋga asu nindou ranai hu Sisas ai ahambo aboedimariri ranahambo wataporimbo-maranda asu Sisas ramareandi hoafi ra muŋguambo ŋgoafi hihimborimayei. Ranimboyai Sisas ai nindou hoeindi-hindiri-mboyai yahuhaya moai mami ŋgoafi amboani hu. Ai nindou niŋgo-koateyeihü manüŋguyosi, ŋga asu nindou ranai muŋguambo hifihündi ahambo sowana hei marihündi.

Sisas ai nindou yiriwari moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 9:1-8; Ruk 5:12-16)

2 ¹Yahunümbi si ho hayamboyoane Sisas ai asükai Kaperneam njoafinambo hihirifi mahu. Raniyo ai hu worambe amaru hoafi ra mahoango. ²Nindou afindi ranai fandambo wori ranai tühüforeandühi moai yipurikimi amboani fondi akidou ningo. Raniyo Sisas ai aheimbo Godindi hoafi yamundeandürihi mamaru. ³Yimbu-yimbu nindou ai nindou yiriwari moaruwaimbü ra fondiwami foartiwuri mburu sowaründümo mahifomo. ⁴Nindou ranahambo Sisas sowanambo semündü hifombo nindou afindiwambo nafti güimareandamboyo hafomo woriwami Sisas nürgu simogodühi hifinambo titirundeimbi wori ranambe wanjeyanjirihou mburumbo fondi kameihü masafoariwuri. ⁵Raniyu Sisas ai nindou ranahamundi anihondümbofe ra hoeireanda mayoa, nindou yiriwari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nindou hoarifi, sihafi moaruwai hohoanimo ranana amboawi sambo-anahi,” mehu. ⁶Asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi bïdifiri ranühi mamarimo ranai ahamundihoari ñgusüfoambe raru hohoanimoyomondohü yahomoya, ⁷“Nimboe nindou ndanai hoafi yahurai hoafayua? Ai Godiyupoani yahurai hoafayu. God mami yanjiri animbo moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui,” mehomo-ndamboyu. ⁸Sisas ai nimehünou ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi-yomondi hohoanimo ra fifireandi. Raniyu ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ndani moatükuni nda raru hohoanimoemoa? ⁹Nine hoafiy nindou yiriwari moaruwai ndanahambo hoafimbo hiniñgirouayo? Ro hoafiyahühi sahiya, ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,’ asahiyo asu ‘Botiyafo sihafi fondi sowandifi hawa hafi,’ asahiyo. Ñga yimbu ra hoafimbo ro ñginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahaniyo hiniñgirouayo asu nahaniyo tñjümbayo? Yibobo ro hoafindahani anihondümbo tükündifemboe. ¹⁰Ñga ro sihamumbo rani-moatükuni ra fifirindundi asahi, Nindou Hondü ai hifi ndanühi moaruwai hohoanimo amboawi yahombo ñginindeimbanı,” mehu. Raniyo asu Sisas ai nindou yiriwari moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, ¹¹“Ro sihambo hoafayahani, botiyafo sihafi fondi sowandifi hawa worinambo hafi,” mehundo-wamboyu. ¹²Nindou afindi menjoro ranahei himboahü yiriwari moaruwaimbü mayu ranai nimehünou botifi ahandi fondi semündü haya mahu. Raniyo nindou afindi menjoro ranai hepünahindühi Godimbo aboedani sei hoafiyehi, “Moai horombo ro ndahurai moatükuni hoeirihundi,” masei.

Sisas ai Rifaimbo mborai wandi sünge mehu
(Matyu 9:9-13; Ruk 5:27-32)

¹³ Sisas ai asükai hihirifi haya Gariri kurihoe himbori kimi hüfuanе nindou afindi menjoro ranai ahandi sünge tümare hoamboyu asu

Godindi hoafi yamundimareändüri. ¹⁴ Ai huhündamboyu Rifai Arfiusindi nimori ai ahandi takis kaki semindi worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Mborai wandi süngu,” mehundo-wamboyu Rifai ai botifi haya Sisasindi süngu mahu. ¹⁵ Sisas ai ahambo süngururi-rundeimbì babidimbo Rifaindi worambe takis kaki sowandümo rundeimbì nindou-yomo asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbiyomo ai-babidimbo nimarimo masowasümo. Nindou yahurai ranai muñguambo si Sisasimbo süngururi marundi. ¹⁶ Farisihündi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbì ranai hoeirundane Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbì asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbì nindou babidimbo sesi masesu. Raniyomo ahambo süngururi-rundeimbimbo düdürüpurühi yahomoya, “Nimboe Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbì asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbì nindou babidimbo nimarümbo sesi sesü maranda?” mehomo. ¹⁷Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya ahinümbi hohoanimo fifirundeimbì ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou aŋgunei-koate ana moai dokta sowanambo hei riühündi, ḥga aŋgüneimbi anei hei arühündi. Mami yahuraiane ro makosahi nda mbumundi nindou anefi seimbi nindou ranaheimbo mborai yahombo-yahipoani, ḥga nindou moaruwai hohoanimoyei riühündelimbì seirühündelimbì ranaheimbo mborai yahomboyahi,” mehu.

Sisas ai sesi wehisaombo hoafi yamundimareandi

(Matyu 9:14-17; Ruk 5:33-39)

¹⁸Sonimbo süngururi-rundeimbì asu Farisi-yomondi süngurundeimbì ai mamimbo sesi wehimemo. Raniyo asu nindou bidifiri ai homo Sisasimbo düdürüwurühi yahomoya, “Nimboe Sonimbo süngururi-rundeimbì asu Farisi-yomondi süngurundeimbì ai sesi wehisaoyomo arundi, ḥga asu sihafi süngurunini rundeimbì ana moai sesi wehiyomo rundi?” mehomo-ndamboyu. ¹⁹Asu Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mami nimorehi semindimbo sihi ai babidimbo nünguambe ra sesi wehimandeivo? Nindou nimorehi semindimbomayu ranai ai-babidimbo nünguambe ana ḥgiri sesi wehindei. ²⁰Ḥga süngunambo nindou ranahambo ndowariündümo ḥgomondani ai-babidimbo niŋgokoate-ayuambe animbo sesi wehindeimboei. ²¹Nindou mami aiamboani moai hoeari goesüri simbori semündü haya wamindafí ḥgisihari hoeari fihi pare kakiyu randi. Rawareandi ana, boboe-ndandani asu hoeari goesüri simbori ranai akidou yaŋgiri yagodi mbunda ḥgisihari hoeari ra hirindeamboe. Hoeari goesüri simbori rananai wamindafí ra hirindeandani asu ambe afindi niŋgomboe. ²²Asu nindou ḥgorü ai simbori wain hoe ra wamindafí wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe ḥgiri kandeandi. Rawareandi ana, hipiri ranai borindifeihu

wain hoe ranai keboemboe. Iŋga simbori wain hoe ana hipiri simbori ambe femboane,” mehu.

Moani nimarimbo sihi ratüpurikoatembo hoafi
(Matyu 12:1-8; Ruk 6:1-5)

²³ Mami ŋgoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo wit nümbüri mbusümo mahomo. Raniyo ahambo süngurürü-rundeimbi ai wit ahuri bidifiri hürimaründümo. ²⁴ Asu Farisihündi ai Sisasimbo düdürüwürühi yahomoya, “Nimboe shambo süngurunini rundeimbi ai moani nimarimbo sihi ahinümbi ra rawarunda?” mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Awi se Defit ai ahandi wandafi mami babidimbo sesikoate wembomboyomondühi ramareandi ra hoeirundai wanayo? ²⁶ Sapo Abaiatar ai Godimbo sesi sihairandei-mbimbofi nimaruambe Defit ai Godindi ser worambe kefuai hüfu bret Godimbo masihoundi ra masesu. Bret ranana Godimbo sesi sihou-rundeimbi yaŋgirané sowasümo arundi. Iŋga Defit ai sesühi ahandi wandafi mamimbo bidifiri masagapuri ra moai fifirundiyo?” ²⁷⁻²⁸ Sisas ai asükai Farisimbo hoafiyupurühi yahuya, “Moani nimarimbo si ranahambo fehefemboyopoani God ai nindou naſimarandi. Iŋga moani nimarimbo si ranai nindoumbo mbifariheirambo yahuhayamboyu naſimarandi,” mehu.

Sisas ai nindou watiŋari moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 12:9-14; Ruk 6:6-11)

3 ¹ Asükai ŋgorü-simboani Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfuane nindou watiŋari moaruwaimbü ai ranühi mamaru. ² Raniyo nindou bidifiri ai Sisasimbo himboari safühimaruwuri moani nimarimbo sihi nindou watiŋari moaruwaimbü ra aboedindira papihoafindihuri yahomo houmbo. ³ Sisas ai nindou watiŋari moaruwaimbümayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo ndühi sühüfanı muŋguambo hoeimbirihinini,” mehu. ⁴ Raniyu Sisas ai düdureandürühiya, “Nini-moatükuniyo moani nimarimbo sihi refembo ahinümbi ra aboedayo, aboedi moatükuni refemboyo moaruwai moatükuni refemboyo? Nindou hifokoeſemboyo asu nindou aboedambofemboyo?” mehu. Iŋga ai moai simbori ahambo akidou amboani hoafiyomo. ⁵ Sisas ai nindou ranahamumbo hübudurapuri wakireapurane asu ahamundi ŋgusüfoambe ranai tapihamimayo-wamboyu hihihi-hihifi-koatemayu. Raniyu asu nindou watiŋari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi watiŋari ŋgurihao,” mehua ŋgurimarihenda aboedi tükümeſeyo. ⁶ Raniyo Farisi nindoumeme ranai wori ra hiningiru houmbo homo Herotindi nindou babidi Sisasimbo hifokoeſimbo hoafi fímaründümo.

**Nindou afindi ranai Sisasimbo süngumarihori
(Ruk 6:17-19)**

⁷Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoenambo mahomonda asu nindou afindi ranai ahamumbo süngumarihüpü hei. ⁸Sisas ai nindou yamunde asu aboedire arandi hoafi ra himboriyei hehi, nindou afindi Gariri, Sudia, Serusarem, Idomia, hifi Sodan hoekimi adaburo, Tair asu Saidon ŋgoafi ranihündi ranai Sisas sowana mafandihindi. ⁹Sisas ai nindou afindi ra hoeireanda mayowamboyu ahambo süngururürü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou afindane engoro, ŋga se bot ŋgorü sowandümo sifomo, ŋga afindi afindindeihî wambo hoe hohoeani ninendi-hündürimboyei,” mehupuri. ¹⁰Sisas ai horombo nindou afindi aboedimareändüri ranimboyei aŋgünüm̄bi nindou afindi ranai Sisasimbo sündifimbo simbori ninendürimayeи hei. ¹¹Asu moaruwai nendi ranai Sisasimbo hoeirihorani mayoa ahandi wagabe piyei nimareimbo puküna hoafi karihehindühi seiya, “Seana Godindi nimor-anafi,” masei. ¹²ŋga Sisas ai aheimbo nüngunahurai nindouyu yaho fifirife hoafimbo yowani mehundüri.

**Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou
12 kafoare hiningimareapuri
(Matyu 10:1-4; Ruk 6:12-16)**

¹³Ai hafu hifi wafuwami nimarümbo nindou dideyomo ai hohoanimo-yupureimbi ahamumbo hoafimayua ahambo sowana mahafomo. ¹⁴⁻¹⁵Sisas ai nindou 12 sepurimündi hiningireapuri haya hoafi sowandümo homo-rundeimbi anemo yahu kamafoareapuri. Nindou ranai Sisas babidimbo ningombo ai koarihefepura ho Godindi hoafi bokariheföhü asu moaruwai nendi hihaifoefembo ŋginindi masagapuri. ¹⁶Sisas ai nindou 12 ndanahamumbo masepurimündü: Saimon, asu Sisas ai ŋgorü ndüri Pita kamafoariri. ¹⁷Sems, Son Sebedindi nimori. Sisas ai ahafanimbo Boanerges anafani yahu düksamareapiri. Ahandi nimindi ra nimoamondi hoafi nahurai nindouane. ¹⁸⁻¹⁹Andru, Firip, Bartoromyu, Matyu, Tomas, Sems, Arfiusindi nimori, Tadius, Saimon Serot^a sirambeahindiyu asu Sudas Iskariot Sisasimbo ahandi härütüm̄bi-yomondi warühümariri.

**Sisas ai Bersebur kapeihü ratüpurayu masei
(Matyu 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)**

²⁰Sisas ai worinambo huani asükai nindou afindi ranai hei wori gümarihorı. Ranimboyu ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo sesi

^a 3:18-19 Serot ai Rom hoarehi nimarimbo moei yahomo-ndeimbanemo.

sesi-koatememo. ²¹Sisasindi fikiminindi ai rani hoafi ra himboriyei hehi ahambo fihimündimbo mahei. Sapo ai hohoanimoyeihiya, ai wunünümbo-yuhümbi sei hehi. ²²Ngä Serusaremihündi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hanimo hoafiyomondühiya, “Ahandi fiambe Bersebur mbamarü. Aiana moaruwai nendiyei bogori Bersebur ahandi ŋginindi-namboane moaruwai nendi nindouyei fiambeahindi hefoare arandi,” mehomo. ²³Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundüra akimi maheia kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, “Satan ai nürgunde Satanimbo hemoaboadira? ²⁴Asu mami hifihündi ai yibobore haya yifarayo ana, rani hifihündi ranai ŋgiri aboedi nimandei. ²⁵Asu mami worambeahindi ai yiboborihi hehi yifarayeи ana, ai ŋgiri aboedi nimandei. ²⁶Asu Satan ai yifarimbo yahuhaya ahandi nendi ranai yiboboareandi ana, ŋgiri ŋginindi niŋgo, ngä ai raniwami randihi moendi-ndeimboyei. ²⁷Ngiri nindou ŋgorü ai ŋginindi nindoundi worambe ŋgu napo hümbuhünindu. Sapo nindou ranai hümbuhünimbo hohoanimoayu ana, ŋginindi nindou ranahambo wofinambo hüputüpöndiherü mbundambo animbo asu ahandi napo mungu ra fufundamündümbui. ²⁸Ro siheimbo anihondümbo-anahi hoafehandüri, nindou ai Godimbo moaruwai hoafayeи ane asu moaruwai hohoanimoayei ane ra amboawi mbüsümbui. ²⁹Ngä nindou ŋgorü ai Yifiafi Aboedimbo moaruwai hoafayu ana, God ai ŋgiri amboawi mbiüsü, hapondani-ane asu süngunamboane. Ngä moaruwai hohoanimo ranai ahambo-so koadürümbö koadürümbö yagodimboe.” ³⁰Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra sapo ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai ahamboya, ‘Moaruwai nendi ahandi fiambe nimarimboane,’ mehomo-ndamboyu ra-mehu.

Sisasindi fikiminindi (Matyu 12:46-50; Ruk 8:19-21)

³¹Rani-simboani Sisasindi hondi asu akohoandi ai ahambo fihambo tükümehind. Ai moanambühi nimboeimbo aheimbo sowana hombo hoafimbo nindou mami koamariheleri. ³²Nindou afindi ranai Sisasimbo wakirihori nimareimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi amondi aborüdi ai sihambo weindani niboadei hifandarihünini,” masei-amboyu. ³³Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Didiyei wandi me asu akohoanda?” ³⁴Nindou wakirihori mamarei ranaheimbo hüburandüri wakirerühi yahuya, “Ndananei wandi me asu akohoand-ayei. ³⁵Wandi me, akohoandi asu rehihoandi ana nindou didiyei Godindii hohoanimo süngurihindeimbi rananei,” mehu.

Sesi ahuri nümbürambe bubufoefembo kafoefe hoafi (Matyu 13:1-9; Ruk 8:4-8)

4 ¹Sisas ai asükai Gariri kurihoe kimi nindou yamundife ratüpuri ra botimareandi. Nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo

mafandeanda botambe farifi hoe haŋgifo-wami mamaru. Asu nindou ranai gudiani hoe kimi mamarei. ²⁻³ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafinambo yamundeandürühi yahuya, “Nindou mami ai nümbürambe hu sesi ahuri bubumarandi. ⁴ Ai hu sesi ahuri ra buburandane bidifiri ai nafini pütapimayo ndu ai tükiyahı masahüsi. ⁵ Bidifiri nimoei yahafi safambe hifi akidou yaŋgiri niŋgowambe pütapimayo. Hifi ra ragu hanikoate-wambo ahuri ranai nimai tüükimayo. ⁶ Nga asu hüfihamindi ai piyowohüyo ahuri hapoadümbo maforo ra sore soremarandi. Sapo ahasihari ranai hifambe ragu hanikoate-wambo asu munju yapataparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tıhoarı tıhoartümbe wofi ranambe pütapimayo gabudandühi hisikoatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi pütapiyowohü hisimayo. Nimindi mami ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, asu bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo,” mehu ⁹ Hoafi moendifembo yahumbo Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou ai himbo-ambeimbındühi ana, hoafi nda himborimbiyu-wamboane,” mehu.

Sisas ai nimboe kafoefe hoafinambo wataporimbomarandi
(Matyu 13:10-17; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Süŋgunambo nindou afindi ranai bukürefoendane Sisas yaŋgiri mamaruwa ahandi süŋgururü-rundeimbi 12-yomo asu nindou ahambo süŋgurihorı-rihündedeimbi ai kafoefe hoafi ranahambo düdumehindi.

¹¹ Asu Sisas ai simborı hoafiyundürühi yahuya, “God ıginindi hifandarandi ranahandi dıbo hoafi nimindi ra se fifirifembo-hündə God ai masagadürü, nga nindou weindani maniboadei ranaheimbo ana kafoefe hoafi yaŋgiriyo hoafimayu. ¹² Ranimboane,

Ai afindimbo himboari papindeimboyei,
 nga ai ıgırı türüboadihi fifirindihindi.

Ai afindi hoafi himborindeimboyei,
 nga ahandi nimindi ıgırı fifirindihindi.

Ranimbo-animbo ai wambo sowana asükai hihriñdahi dideiyani
 God ai ahei moaruwai hohoanımo ra amboawi mbüsümbui,”

Asaia 6:9-10

mehu.

Sisas ai sesi ahuri ranahandi nimindi fifire hoafimayu
(Matyu 13:18-23; Ruk 8:11-15)

¹³ Sisas ai ahamumbo hoafiyupürühi yahuya, “Awi se kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundiyo? Asu refeana bidifiri amuri kafoefe hoafi ra nüŋgundu fifiri-mandunda? ¹⁴ Nindouyei mbusümo Godindi hoafi wataporimboayo ana, sapo nindou sesi ahuri nümbürambe buboafoareandi nahuraiane. ¹⁵ Hoafi nafini pirayo ana, sapo nindou

Godindi hoafi himboriyeihanei, ḥga Satan ai nimehünou hoafi ra nindouyei mbusümonindi semündü raguanambo-reandühani. ¹⁶Bidifiri sesi ahuri nimoei yahafisafambe pütapimayo nahuraiane. Ai Godindi hoafi ra himboriyei hehi nimehünou semindimbo hihifi-hihifiyeihi-anei. ¹⁷Ḥga ai moai hoafi ra ndorihi sahümündia ahei ḥgusüfoambe ragu ḥginindi nimaro, ḥga ai moanī akidou yangiri ḥginindi nimboeihī anei. Ai Godindi hoafi himboriyei masahümündi ranahambo refe hoeifembo nindou ḥgorü ai tijirifo sehindanī nimehünou hiniŋgirihindühī-anei. ¹⁸⁻¹⁹Bidifiri ai sesi ahuri tahoari-tahoarümbi wohambe pütapimayo nahuraiane. Nindou ranai hoafi himboriyeihaneisi, ḥga ai hifindi moatükunimbo afindi hohoanimoyeihī napo afindi semindimbo ḥgusüfo parihindühī Godindi hoafi ranahambo gabudifoareanda asu ahuri ranai ḥgiri hisindo. ²⁰Asu sesi ahuri hifi aboedambe bubumayoa aboedi tükefeyo ranana sapo nindou düdi ai hoafi himboriyu haya fifireandühī tūmafoareandi nahuraiane. Raniyo bidifiri ai hisi aboedi hisiyowohü bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi,” mehu.

**Sisas ai moaruwai nendi hemafolareandi
(Ruk 8:16-18)**

²¹Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi nindou ai ram hai wambürī asu fondi hoarehi dibonapimandihīyo? Wani, ḥga ram ra fondiwami nimoamo ane nindihī arihündi. ²²Munjguambo moatükuni haponda dibombo engoro ra süngunambo ana weindahi tükündifemboe. Asu nine-moatükuni gabudihi masihehindi ra süngunambo ana weindahi yagodomboe. ²³Nindou ai himboambeimbindühī ana, hoafi nda himborimbiyu-wamboane,” mehu. ²⁴Asükai hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi himborayomo ra se wudipoapondū hohoanimondimo. Se nindoumbo yimbuarıhindürī rani simogodühī animbo God ai siheimbo yimbundearühi asu ḥgorü bidifiri pandeambui. ²⁵Nindou düdi ai bidifiri moatükuneimbayu ana, God ai asükai bidifiri dagadombui. Ḥga nindou düdi rani-koateayu ana, nine akidou ahandi warambeahindi ra ndemündü raguanambo-ndeambui,” mehu.

Sisas ai sesi ahuri tükefeyo kafoefe hoafi hoafimayu

²⁶Sisas ai asükai hoafiyuhī yahuya, “God ḥginindi hifandarandi ranana nindou sesi ahuri nümbürambe bubafoareandi nahuraiane. ²⁷Nindou ranani apuwaniyo asu yangiri ahandi ratüpuri ratüpuriyuwaniyo nimboakoani sirühi sesi ahuri adükari tükefeyo ra ai moai fifireandi. ²⁸Hifi yangirane sesi ahuri ra rareanda adükari tüküfehü hisiyo arandi. Ai moai fifireandi nüngureambombai weangjurühi emündi boatei

tükündife mbunda mbiro ahuri tükündifihü animbo ranambe hisi tükündifemboe. ²⁹Hisi ranai ho ɳginindiyowa nümbüri aharambüri ranai yimunjure-mindimboyo simboani yimunguramündi arandi,” mehu.

**Sisas ai hoari akidouhundi adukari tükufembo
kafoefe hoafi hoafimayu**
(Matyu 13:31-32; Ruk 13:18-19)

³⁰Sisas ai asükai hoafiyuhi yahuya, “Sihiri God ɳginindi hifandarandi ranahambo nüjgunahuraiane mambisefa? Ranahambo hoafimbo nini-kafoefe hoafinambo hoafimandefä? ³¹God ɳginindi hifandarandi ranana hambomo hoari nahurai akidou ahandi ndüri mastet hoari hifi kararowandi nahuraiane. ³²Ƞga hifefeyo ana, tikoani nahurai tüküfe haya adükari hamindi amuri nümbürambeahindi sesi ranahambo ȏgasündeandühane. Ranane afindi düdüdü papire haya niŋgowani, ndu ai hei raniwami ȏgisiharühi ȏgeramborühi arihundi,” mehu.

Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafimayu ranahandi nimindi
(Matyu 13:34-35)

³³Sisas ai nimorehi nindowenihi afindi ranaheimbo kafoefe hoafi afindi wataporimbomarandi ahei hohoanimo ra simogodühi. ³⁴Ai ranaheimbo kafoefe hoafinambo yaŋgiri wataporimborandüri marandi. ȏga ahambo sün̄gurürü-rundeimbi aiyangiri nimarimondani ana, hoafi ranahandi nimindi ra yamundeapuri-marandi.

Sisas ai hoeweri hoafimayua afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Ruk 8:22-25)

³⁵Mami ranı nimbambe ahambo sün̄gurürü-rundeimbimbo yahuya, “Sihiri Gariri kurihoe ra ȏgorü-goanini ȏgefomboane,” mehpuri.

³⁶Raniyo nimorehi nindowenihi afindi ra raru hiniŋgirüwuri houmbo bot Sisas mamaru ranambe fareafu houmbo sowaründümo mahomo. Asu bot bidifiri amuri ranai amboani ai-babidimbo maho. ³⁷Ai hifomondane, Gariri kurihoe ranambe ȏginindi hamindi weri ranai tükümeffeyo. Raniyo hoe ranai hafo kaifoairandühi tükühefembo yangirimayo. ³⁸Asu Sisas ai daboadani pirowami mbiro nande haya apuane, ahambo sün̄gurürü-rundeimbi ai yaŋgiri ruwurühi yahomoya, “Nindou Yamundo-randeimbi, sihiri yifimbo yaŋgirayefi ranahambo awi se moai hohoanimoafiyo?” mehomondamboyu. ³⁹Sisas ai botifi hoe asu weri ranahafembo ȏginindi hoafiyupirühi yahuya, “Rühüsafî kikindandife,” mehua hoafi niŋgowambe kikamindühiyo hoe asu weri ai afure pimareandi. ⁴⁰Sisas ai ahambo sün̄gurürü-rundeimbimbo hoafiyupirühi yahuya, “Nimboe se yihiimboayomoa? Awi se anihondümbofe-koate-wamboyomo?” mehu. ⁴¹Ahambo sün̄gurürü-rundeimbi ai ahamundihoari simbori

ndüwuriyomondühi yahomoya, "Nindou nda nüngunahurai nindouyuua? Moani hoe afindi-afindimayo asu weri ranai ahandi hoafi himboriyafehü afurimarineandi," mehomo.

**Nindou mamindi fiambeahindi Sisas ai
moaruwai nendi hemafaoreandi**
(Matyu 8:28-34; Ruk 8:26-39)

5 ¹Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoe ra botambe barihoemo houmbo Gerasa-yafe hifambe mahomo. ²Sisas ai bot hiniŋgire haya kusifuendaniyo, nindou mami ahandi fiambe moaruwai nendi nimareimbì ai yifi sihehi rihündeimbì honguambeahindi hu ahamboso tükümefiyu. ³Nindou ranai ana yifi sihehi rihündeimbì honguambe-ani apu arandi. Ranane ŋgiri ahambo seninambo amboani yiriwari hüputüpü-ndüründümo. ⁴Nindou ranahambo afindimbo seninambo yiriwari hüputüpü-horimindei marihündi, ŋga sen ra gurihaimarandi. Ai ŋginindi hamindi-wambo nindou ŋgorü ai-amboani moai ahambo kikihirümündü. ⁵Nimbokoani asu sirühi nindou ranai yifi sihehi rihündeimbì nimoei-ambe asu hifi wafu ranambe hoahoangura-marandi. ⁶Sisas ai hapoadümbo aŋguni huambe nindou-mayu ranai hoeiriri haya pipiyu hu ahandi wagabe yiri yimbu pusire mamaaru. ⁷Nindou ranai püküna hoafi karihoeħü yahuya, "Sisas, se-ana God Nimoamo Hondü ahandi nimori anafi, se wambo nini nünüŋgu-fendirimboyafa? Ro sihambo düduariheanini, Se Godimbo dabarindafoandühi ŋgiri sihambo nini-moatkuni randiheandi mbisafi," mehu. ⁸Ramehu ra sapo Sisas ai hoafiyuhiya, "Moaruwai nendi se nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao," mehu ranimboy. ⁹Asu Sisas ai düdureandühi yahuya, "Sihafi ndüri nine?" mehuamboy. Asu moaruwai nendi ranai yahoya, "Wandi ndüri ana amiane. Sapo ro ana afindi siriħünd-anefi," meho. ¹⁰Moaruwai nendi ranai ranī hifihündi yowanī yihoefimbo hefоefemuni-poani yaho haya Sisasimbo hüti hoafimari. ¹¹Ranī fikimi hifi wafuambe moatei afindi ranai sesi sahüsihi buriyei wakimarihindi. ¹²Raniyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo hüti hoafiyehi seiya, "Se yihoefimbo koandi-hawamuna moatei akimi nda burayei ahei fiambendahumboane," masei. ¹³Raniyo Sisas ai hiningi-mareandüra rasüngumehindi. Moaruwai nendi ranai nindoundi fiambeahindi kosifoehi hehi moatei akimi burimayeи ahei fiambemehindi. Raniyo 2,000 moatei ranai hiripini piyei hehi güguriyei hanimbo kurihoeambe hoe kariħusi hehi yifisafi-mayei. ¹⁴Nindou moatei hifandimarundi ranai fefou houmbo homo adükari ŋgoafiyo asu akidou ŋgoafí adaburo raniyo ra wataporimbomarundi. Raniyo ranühündambo nimorehi nindowenihi ranai nine-moatkuniyo moateimbo tükümeffeyo ra hoeifembo mahei. ¹⁵Ai hei Sisasimboso

tüküyahi hoeirihindane nindou horombo ahandi fiambe moaruwai nendi afindi nimareimbi-mayu ranahambo hoeimarihori. Ai asükai aboedi hohoanimo fifire hohoanimoyuhümbo hoeari güde haya mamaruwa hoeirihori hehi yihibomarihori. ¹⁶Nine-moatükuni Sisas ramareandi hoeifembo mahei ranai asükai hihiriyahi hei nindou horombo moaruwai nendi nimareimbi-mayu asu moatei ranahambo amboani wataporimbo-marihundi. ¹⁷Raniyo nimorehi nindowenihi ranai rani hoafi ra himboriyei hehi Sisasimbo rani hifihundi ɔgorü-goanini hombo hüti hoafimarihori. ¹⁸Asu Sisas ai botambe mafarifiywamboyo nindou horombo moaruwai nendi nimareia hefoareandeimbimayu ranai aidibo hombo hüti hoafimayu. ¹⁹Ngä asu Sisas ai ahambo moai yini yahundo. Ai hoafiyundowohü yahuya, “Se sihafi worinambo ɔgafí fikiminindimbo Adükari ai sihafi fimbo hipoambo-reaninühi ramareanini ranahambo wataporimbondandi,” mehu. ²⁰Raniyo nindou ranai hu Dekaporis hifihü ahandi fimbo wataporimbo-maranda nimorehi nindowenihi afindi ranai mahepuñahindi.

**Sisas ai nimorehi nimori yifihundi botire asu nimorehi
aŋgünüm̩bi aboedimareandi
(Matyu 9:18-26; Ruk 8:40-56)**

²¹Sisas ai Gariri kurihoe ra botambe farifi haya ɔgorü goanini huane nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo mafandeandi. ²²Raniyo Suda-yei rotu wori hifandira randeimbi, ahandi ndüri Sairus, ai muhu. Ai hu Sisasimbo hoeirirühi ahandi yirikimi yiri yimbu pusire mamaru. ²³Ai Sisasimbo hüti hoafiyundo hoanguhü yahuya, “Wandi nimorehi nimori ai yifimbo yaŋgirane, ɔga se didifi wari nandowandani animbo aboedimbeyo-wamboane,” mehundo-amboyu. ²⁴Asu Sisas ai aidibo mahua nimorehi nindowenihi afindi ranai ahandi süngu mahei. Raniyo ahandi fikimi gugureandühi ninendi-marihori. ²⁵Asu nindou gugurimareandi ranambe nimorehi mami 12 himbanühi-feimbimbo amoamo watikoafira-marandi. ²⁶Raniyo nimorehi ranai dokta hoeifepurimbo ahambo fehefembo-hündə ahandi kaki afindi saimarandi. Asu dokta ranai moai ahambo farihoemondani aboedi tüküfeyo, ɔga wani. ²⁷Nimorehi ranai Sisasindi hoafi ra himboriyo haya ho nindou afindi ranahei mbusümo maniŋgo. Raniyo ai Sisasindi daboadanı ho ahandi hoandarı hoeari ra sündimareandi. ²⁸Ai ahando hoari yare hohoanimo-yowohü yahoya, “Ro ahandi hoeari yaŋgiri amboani sündariheandi ra aboedindamboyahi,” meho. ²⁹Ramare-andamboyo nimehünou amoamo watikoafimarandi-mayo ra kikiramindühi asu ahandi fiambe aŋgünı ranai aboedimayoa fifirimareandi. ³⁰Asu Sisas ai ahandi fiambeahindi ɔginindi makosifoenda fifire haya hihirifi düdurearühi yahuya, “Düdi wandi hoearühi sündimareanda?” mehu.

³¹Ahambo süngurürü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou afındı engoro ra hoeiarowandane asu düdi sündimareandi safı hawambo düduwefoanda?” mehomo. ³²İga awi Sisas ai düdi ahandı hoearı fihi sündimareandi ra fifirindihea yahu haya kokomara hu. ³³Nimorehi ranai ahambo rani-moatkünü tükümeffeyo ra fifire haya yihimboyohü hihamindari-mayo. Raniyo ho Sisasındı yirikimi yimindihona nımarımbı munjuambo moatkünü ahambo tükümeffeyo ra wataporimbomarandi.

³⁴Sisas ai nimorehi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nimori akidou, se anihondümbo-arowandi ranımböhündə seana asükai aboedanafi. Sıhafı aŋgünı aboedimeffeyo ranımböhündə se ŋgusüfo afurindo kündö hawa ŋgafi,” mehu. ³⁵Sisas ai wataporımborandum nün̄guambe nindou bidifiri ai Suda-yafe rotu hifandi randeimbındı worambeahındı sinimo hoafiyomondühi yahomoya, “Sıhafı nimorehi nimori yifimayo. İga nindou yamunde randeimbimbo tıŋjirifo segodopoani,” mehomo. ³⁶Asu Sisas ai moai ahamundi hoafi ranahambo hihimboriyu. Ai Suda-yafe rotu hifandırandeimbi ranahambo yahundoya, “Yowani, yihimbo-yopoani, ŋga se moani Godimbo anihondümbo-nđowandı,” mehu. ³⁷Sisas ai nindou ranaheimbo ai-babidımbo hombo yowani yahu hiniŋgirerü haya, Pita, Sems, Son, asu ahandı akidi Sems ahamumbo yaŋgırı süŋgureapuri haya mahu. ³⁸Ai homo Suda-yafe rotu bogorındı worikimi tüküyafundühi Sisas ai hoeireandane aranı hoafi afındı afındı-mayeı. ³⁹Ai worambe farifi hafu hoafiyundürühi yahuya, “Nimboe se aranı hoafi afındı-afindayea? Nimori ndanana yifiyopoani, ŋga moani apomboane,” mehuamboyeı. ⁴⁰Asu nindou ranai ahambo tikifinambo-marihorı. Ai aheimbo rani worambeahındı hihafօarearü mbura, nimori ranahandi hondafindiyafe asu ahandı süŋgurürü-rundeimbimemo aheimbo yaŋgırı semündündürı haya, nimori yifi menjoro rani worı safani kamefoehindi. ⁴¹Ai hüfu nimori ranahandi watiŋjarıhü kikihıramündi haya hoafiyundowohü yahuya, “Tarita kumi,” mehu. Hoafi ranahandi nimindi ana ndahuraiane, “Nimorehi nimori yihoarifi ro hoafehanını, se botiyafo,” yaho ranane. ⁴²Asu nimehünou nimorehi nimori ranai botife haya mahowa nindou ranai mahepünehindi. Nimori ranana 12 himbanı yoweimbiyo. ⁴³Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Se yowani nindou mamımbı amboanı ndanı moatkünü nda hoafiyopoani. Nimori ranahambo sesi sahündö animbo mbiseso,” mehu.

Nasaretihündi ai Sisasımbı yiboarukomarihorı
(Matyu 13:53-58; Ruk 4:16-30)

- 6** ¹Sisas ai ranıhü hiniŋgire haya ahandı ŋgoafi hondünambo mahua asu ahambo süŋgurürü-rundeimbi ai ai-babidımbo mahomo.
²Raniyo moani nımarımbı sihi Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihımbı yamundımareandırı. Nindou afındı ranai

himboriyei hehi hepünahindühi seiya, “Ndani ndofe fifirife nda nahündə semündümboyua? Asu hepünifeimbi moatükuni refembo ḥginindi ra nahündambo semündümboyua? ³Aiana worimbora randeimbi nindou yangır-ani. Asu ai Mariandi nimori Sems, Sosep, Sudas asu Saimon ahamundi amojango-ani. Asu ahandi rehimami ai nda sihiri babidi animboei,” sei hehi Sisasimbo ḥgusüfoambe yiboaruko-marihori. ⁴Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai muŋguambo ḥgoafihü ndürimb-ani. ḥga ahandi ḥgoafihü ahanti fikiminindi-so worambe ana ndürikoate-ani,” mehu. ⁵Asu Sisas ai ranühi moai hepünifeimbi moatükuni rareandi, ḥga yimbumamī aŋgünüm̄bi nindou yangırıyo wari manandeanda aboedimehindi. ⁶Raniyo nindou ahambo anihondümbofe-koatemayeia hepünimefiyu.

**Sisas ai ahambo sūŋgururü-rundeimbi nindou 12 ranahamumbo
koamarihepura mahomo**
(Matyu 10:5-15; Ruk 9:1-6)

Raniyu Sisas ai ranühi ḥgoafihü adaburo ra hoahoanjuhü Godindi hoafi yamundi-mareandüri. ⁷Ai ahambo sūŋgururü-rundeimbi 12 ahamumbo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoefembo ḥginindi sagapuri mbura yimbu-yimbure koamarihepuri. ⁸Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Se ḥgomondühi ra nini-moatükuni ndowandümboemo, ḥga niminimi yangırı animbo ndowandümo. Se yowanı bret, ariü asu kaki rani-moatükuni sandife semindi-poani. ⁹Se su güdundi, ḥga hoearı ana güdarundi rani yangırı animbo güdu ndowandümo ḥgomo. ¹⁰Asu se homo ḥgorü ḥgoafihü tüküyafu houmbo ḥgorü worambe ahafomo ra rani worambe yangırı nimandimo mbundumbo ḥgorü-goanini asükai ḥgomo. ¹¹Ḩgomondani rani ḥgoafihündi ranai sihamumbo worinifepuri-koatendeihi sihamundi hoafi himbori-koatendeiani, se ḥgoafihündi hiniŋgindundi. Se hombo mbisimombo ana, sihamundi tı̄jarihündi hasüfi ra püpürüfiboadu houmbo ḥgomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho nafuiyondürimbo-hündi,” mehu. ¹²Raniyo Sisasimbo sūŋgururü-rundeimbi ranai homo nimorehi nindowenihimbo hoafi bokarihoemondühi yahomoya, “Sihei ḥgusüfoambe moaruwai hohoanimo hiniŋgindihindühi simbori hohoanimo sūŋgundihindi,” mehomo ¹³Asu ai homo nindouyei fiambeahindi moaruwai nendi hefoaru, aŋgünüm̄bi nindouyewamī weri hoe karunda aŋgünüm̄bi nindou ai aboedi tüküyahi marihündi.

Herot ai Sisasimboya Son hundürüra randeimbimbei mehu
(Matyu 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴Sisas ai mungu-moatükuni ramareandi hoafi ra adükari bogori Herot ai himborimayu, sapo ahambo muŋguambo nindou fífirihori hehimbo

wambo. Raniyo bidifiri nindou ai seiya, “Son hundüra randeimb-ani yifihündi botifi haya. Sapo ranimboane hepünifeimbi moatükuni yare arandi,” masei. ¹⁵ Asu bidifir nindou seiya, “Aiana Eraisa-ani,” masei. Asu bidifiri nindou seiya, “Aiana Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbı horombo yifimemo nahurai-ani,” masei. ¹⁶ Herot ai rani hoafi ra himboriyu hayambo yahuya, “Ro Son hundürüra randeimbimbo ana horombo mbiro kikimarihehini. Nga asu haponda asükaiyu yifihündi botifimboyu?” mehu. ¹⁷⁻¹⁸ Horombo Herot ai ahandi akidi Firipindi nimorehi Herodias masemündu. Ranimbo Son ai Herotimboya, “Aboedı hohoanimoyopoanı sihafi akidandi nimorehi masowandifi,” yahundo-marandi. Ranimboyo Herot ai nindou bidifiri koamarıhepura Sonimbo kikihirundiromo mburumbo karabus-ambe hiningimariwuri. ¹⁹ Herodias ai Sonimbo ınginindiririhü hifokoeffimbo hohoanimomayo, nga ai ıngirindo. ²⁰ Sapo Herot ai Sonimbo yihimborürühi-wambo. Ai fifireandi Son ai Godindi himboahü mbumundi nindou-mayua ranimbo Herot ai ahambo hifandüri-marandi. Ai Sonindi hoafi himboriyuhü ana, ıngusüfoambe moaruwairirihü afındı hohoanimoyuhani. Nga asu ahandi hoafi himborimbo hohoanimoyuhani. ²¹ Herodias ai Sonimbo mbiro kikifimbo, nafi kokorambo hoeimareandi. Herot ai ahambo hondı ai wakimarinindo ranı sihi gafmani-yomondı bogori, ami-yomondı bogori asu Gariri hifandu-rundeimbı ahamumbo sesi sindimareandi. ²² Ai sowasümondühi nimarimondane, Herodiasindi nimorehi nimori ai hafo hihifi-hihifiyo wakimareandi. Raniyo Herot asu bidifiri boboagori sesi sowasümondühi mamarimo ai ranahambo afındı hihifi-hihifimemo. Raniyo adükarı bogori Herot ai nimorehi nimori ranahambo düdureandühi yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hohoanimo-ayafi ra ndahaninimboyahi, nga se wambo hoafiyafi,” mehu. ²³ Herot ai dabarifi hoafiyundowohü yahuya, “Se nine-moatükunimboyo hoafiyafi ana, ndahaninimboyahi. Se hifi hifandarihändi ranahambo kikirowandırı asafi ana, ranamboanı ro kikindiheanını-mboyahi,” mehu. ²⁴ Nimorehi nimori ranai hondı sowana hihirife ho düdureandühi yahoya, “Nine-moatükunimbo düdumandahea?” mehoamboyo. Hondı ai yahoya, “Son hundürüra randeimbindi mbirombo animbo dündafaandi,” mehondoamboyo. ²⁵ Nimorehi nimori ranai hihirife ho adükari bogorimbo anahoya, “Hapondanı hamındı Son hundürüra randeimbindi mbiro pretambe foando hawa ndawandırı,” meho. ²⁶ Ai ranı hoafi ra himboriyu haya ahambo ıngusüfoambe moaruwai-mariri, nga sapo nindou fandu masowasümo ahamundi himboahü nine-moatükuni se hoafiyafi ro randiheamboyahi mehu. Ranimboyu ai nimorehi nimori ranahandı hoafi süjufembo ambe yahokoatemayu. ²⁷⁻²⁸ Raniyu adükarı bogori ranai ami mami koamariheira Sonindi mbiro semindimbo mahüfu. Ai hüfu Sonimbo karabus worambe mbiro kikiriri mbura ahandi

mbiro ra pretambe foare semündü hu nimorehi nimori ranahambo masagado. Raniyo nimori ai semindi ho hondambo masagado.²⁹ Sonimbo süngurürü-rundeimbì ai rani hoafi himboriyomo houmbo homo karabus worambeahindi fi-nimoko sowandümo homo hoŋguambe masihawuri.

Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 14:13-21; Ruk 9:1-17; Son 6:1-13)

³⁰ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbì ai homo ai-babidimbo mamühiyafundühi wataporimemo. Ai ratüpuri rarundühi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundımarundüri ranahambo.

³¹ Nindou afındi ranai fande bukürefoe-marandamboyo Sisas ai ahandi hoafi sowandümo homorundeimbì babidimbo sesi sesi-koatememo.

Ranimboyu hoafiyupurühi yahuya, “Andai sihiripoanimbo nindou nimari-koateandühi ŋgeföhü animbo akidou fi-handihu,” mehpuri.

³² Raniyomo ai yangiri botambe fareafu houmbo nindou nimari-koateandühi mahomo. ³³ Iŋga nimorehi nindowenihı afındi ranai hoeirihı fifırıhipuri, ranimboyo nindou afındi ranai Sisas ahandi süngurürü-rundeimbì babidimbo homboyomondani ahei ngoafi hiniŋgirihi hehi Sisasimbo sowana pipina hei ai-boatei tükümehindi. ³⁴ Raniyo Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbì babidimbo botambe homo tüküyafundane, nindou afındi ranai hifanda meŋgoro. Raniyu hoeireanda mayoa sipsip hifandıyo-randeimbì nindou hifandıyo-koate nahurai fimayeia hipoambo-reandüri afındi yamundimareandüri. ³⁵ Asu süngunambo nimbambe hüfihamindi ai hanuambe hoafiyomondühi yahomoya, “Ndanühi ana nindou nimari-koatereandühane ndeara hüfihamindi ahanu. ³⁶ Ranimbo-hündambo animbo nimorehi nindowenihı ranaheimbo koarihadwändüra hei ngoafi akımı adaburo ranühi ahehoarı sesi pemiyei mbisahüsi,” mehomo. ³⁷ Iŋga asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi dabudüri,” mehuamboemo. Ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Awi se hohoanimoyafani ro afındi handret kinanambo aheimbo bret pemiyosaimboyo?” mehomo. ³⁸ Sisas ai düdureapuruhi yahuya, “Nün̄gunüm̄bi bretiyo se sihoemomboemoa? Homo hoeiru,” mehuamboemo. Homo hoeirunda mayoambo yahomoya, “Hondahüfeimbi bret asu yimbu kini ranane engoro,” mehomondamboyu. ³⁹ Sisas ai ahamumbo hoafimayua nindou ranaheimbo hoafimayomonda yibobo-yiboboyahi hehi mamarei.

⁴⁰ Mamarei ra bidifiri 100, asu bidifiri 50, raniyei yibobo-yiboboyahi mamarei. ⁴¹ Sisas ai bret hondahüfeimbi asu kini yimbu ra semündü haya sünambe himboyu hafuhü Godimbo hihiſırı mbura, hifitire haya ahandi süngurürü-rundeimbimbo masagapuri nindou ranaheimbo yimbufembo. Asükaiyu kini akidou yimbu ranamboani hifitire haya yimbumareandi. ⁴² Munguambo nindou ranai sesi ra sahüsüm̄bo simongori-marihüm̄undi. ⁴³ Raniyo Sisasimbo süngurürü-rundeimbì ai

bret asu kini bidifiri bidifiri kurimayo ra 12 wambürambe wambürühiru hafombo tükümfeyo. ⁴⁴Nindou sesi masahüsi ranana 5,000-yei.

Sisas ai kurihoe hangifowami pütapimayu
(Matyu 14:22-33; Son 6:16-21)

⁴⁵Sisas ai nimehünou ahambo süngurürü-rundeimbimbo botambe farife hefe Gariri kurihoe behefe hefe ai-boatei Betsaida ŋgoafinambo hombo hoafimayupuri. Iŋga aiana awi nimari mburimbo nindou ra koarihefendürimboyu. ⁴⁶Nimorehi nindowenihi ra koariheiri mbura asu ai Godimbó didibafifembo hifi wafuanambo mahafu.

⁴⁷Rani nimbambe ahambo süngurürü-rundeimbi ai botambe Gariri kurihoe hangifowamiyomo, ŋga asu aiana ŋgindaniyu. ⁴⁸Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi hoeireapurane werambe bot ra ahamumbo kameihü ninendi-mareapura asu bot ra semindi hombo purina watiharimarundi. Raniyo Sisas ai si hoafimbo safi ahamumbo sowana bot ra ŋgasünde haya hoe hangifowami pütapimayu hu. ⁴⁹Iŋga asu ai hoeirüwurani hoe hangifowami pütapimayua yifiaf-ani yahomo houmbo hasiheimemo. ⁵⁰Ai munjuambo hoeirüwura mayoa yihimbo-mayomondamboyu, ai ahamumbo nimehünou hoafiyupürühi yahuya, “Se yihimbo-ndimboemo, ŋga ŋginindi nimandümo. Ndananra ro-anahi,” mehu. ⁵¹Asu ai botambe farifi hafu ai-babidimbo mamaruwa hoeweri ranai afurimareanda mahepünafundi. ⁵²Iŋga Sisas ai hondahüfeimbi bret hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra moai wudipoaporu fifirundi sapo ahamundi hohoanimo ranai tapihamiyohü wambo.

Genesaretihü Sisas ai angünüm̄bi nindou afindi aboedimareandi
(Matyu 14:34-36)

⁵³Raniyomo ai botambe kurihoe ra barihoemo gudiani Genesaret ŋgoafikimi bot ra himondindümo hiningimarundi. ⁵⁴Ai botambeahindi makusifoendambo nindou ranai nimehünou fifirimarihoru. ⁵⁵ŋgoafi rani ŋgoafikimi adaburo ranühi hahabodeihü hoafimayeiya, angünüm̄bi nindou afindi safisendambe-rihindüri Sisas nüŋguhi sahümündindüri hei marihündi. ⁵⁶Raniyo munjuambo ŋgoafi adaburo ranühi, nahi Sisas ai huani angünüm̄bi nindou ra fufurihü-mündindüri hei fandihü-rühündühi sihehindüri marihündi. Raniyei ahandi warì hoandari ŋgisihari hoeari ra angrünüm̄bi nendi ai sündimbirihindi sei hehi hüti hoafimaye. Asu ahandi hoeari sündimarihindi ranai asükai aboedi tükümhindi.

God ai amoao mamiyei ahinüm̄bi hohoanimo hifinambomareandi
(Matyu 15:1-9)

7 ¹Farisihündi bidifiri ai ahinüm̄bi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou babidimbo Serusarem ŋgoafihündi sifomo

Sisasimbo hoeimariüwuri. ²Raniyo hoeirundani Sisasimbo süngurürü-rundeimbimemo ranai warī popoaikoate sesi sowasümondühi mamarimo. Warī popoaikoate sesi sesimbo ranana moaruwaijane. ³Sapo Farisi asu Suda-hündi aiana ai boagiri süngumarundi ranimboane ŋgiri warī popoaikoate sesi dagüdi. ⁴Asu sesi maket ambeahindi pememo amboani sesi popoaihefekoate ana, ŋgiri dowadümo. Sapo ai boagiri refemarandi süngumbo hipiri napo ra popoaindihou mbundümbo animbo mandu dowadümboemo. ⁵Raniyo Farisi asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Nimboe sihambo süngurunini rundeimbi ai boagiri ahini ra süngufe-koateayomoa? Asu nimboe warī afisaho kapeihi sesi asowasümoa?” mehomo. ⁶Raniyu Sisas ai simbori hoafiyupürühi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyurandeimbi Aisaia ana anihondümbo yimbu yafambeimbī sihamumboyu hoafimayu. Ai ndare sürü papirandühi yahuya,

‘Nindou ndanai ana yafambe yançirane wambo aboedani asei, ŋga ahei hohoanimoana aŋgunane engoro.

⁷Aiana nindouyei ahinümbi hohoanimo ranane yamundihindühi Godindi hoafane nda asei, ranimboane ai wambo hohoanimoayeи ra moanipoane,’

Aisaia 29:13

mehu. ⁸Seana Godindi ahinümbi hohoanimo ra hiŋgiriru houmboanemo nindouyei hohoanimo yançirane sünguarundi.” ⁹Raniyo ai hoafiyupürühi yahuya, “Seana Godindi ahinümbi hohoanimo ranahambo ambejaho hiniŋgifehümbo sihamundi hohoanimo süngufembo yançirane hohoanimoemo. ¹⁰Sapo Moses yahuya, ‘Se sihafi meapeyafe hoarehindafi,’ asu ‘Düdi ahandi hondamboyu afindamboyu moaruwai hoafayu ana, yifimbiyuwamboane,’ mehu. ¹¹⁻¹²ŋga se ndaru hoafiyomondühiya, ‘Nindou ranai ahandi hondafindambo fehefe kaki napoeimbanisi, ŋga hondafindambo hoafindupürühiya, “Ndani kaki ana ro Godimbo saimbo masiheheandane,” mbüsü ana, asu ŋgiri nindou ranai kaki ranambo ahandi hondafindambo fehedefirimbo yini mbisimo,’ yahomo arundi. ¹³Ranimboane Godindi hoafi ra hiniŋgirundihi asu se boagiri-yafe hoafi ra süngu-arundi asu se afindi moatükuni rahurai raru arundi,” mehu.

**Nine-moatükuni nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai
hohoanimoeyeи arihündi**
(Matyu 15:1-9)

¹⁴Sisas ai nindou afindi ranaheimbo astükai miŋgiyu hürühendüri haya hoafiyundürühi yahuya, “Muŋguambo nindou se wandi hoafi nda himborindei hehi fifirindihindi. ¹⁵⁻¹⁶Nine-moatükuni moanambühündi nindou fiambe ahano ai-ana ŋgiri nindoumbo randerani moaruwai

ohoanimondu. Ngag nine-moatükuniyo nindouyei fiambeahindi nimari haya moanambühi tükefeyo ranane rareandanı nindou ai moaruwai hohoanimoayei,” mehu. ¹⁷Sisas ai nindou ranaheimbo hiniŋgireandüri haya worina hafuane ahambo sün̄gurürü-rundeimbi ai rani kafoefe hoafi ranahambo düdumefundi. ¹⁸Raniyo Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Awi seana ḥusüfokoate-wamboemo. Awi se moai fifirundiyo, sapo nine-moatükuni moanambühiundi nindou fiambe ahano raniyopoani nindoumbo moaruwaimbore arandi. ¹⁹Ranana ḥusüfoambe hohoanimo ranambe howohiyopoani, ngag ranana bodoambe hanı mburambo awaimboreandühane.” Sapo Sisas ai ramehu ra muŋguambo mamikarambo sesi ra Godındı himboahü ana aboedane yahumboyu. ²⁰Asu asükaiyu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nine-hohoanimo nindou ahandı fiambeahindi nimarihaya tükefeyo ranane nindou ranahambo Godındı himboahü moaruwaimboreri. ²¹⁻²²Ro hoafimayahı ranana ndani-moatükuni nindou hohoanimoambe tüküfe arandi ndanimboyahi hoafimayahı. Munguambo mamikarambo moaruwai hohoanimo, hümbuhüni, nimorehi sisihomo asu anamindihoadı birabırı, nindou hifokoe, nimorehi anamindeimbi dibomboyı, hohoajı, wosihoaforı hoafi, bodimondambo ḥeginindi, moaruwai hoafi, hoafi himborikoate, afındı-afındı, asu mamikarı hohoanimo ranimboyahi hoafimayahı. ²³Munjuambo ndanı moatükuni ndanane nindou hohoanimoambeahindi tüküfeyoahü nindoumbo rareirani Godındı himboahü moaruwaimboreri arandi,” mehu.

Fonisía hifihündi nimorehi ai Sisasimbo anihondümbomarerı
(Matyu 15:21-28)

²⁴Sisas ai ranühündambo botifi haya Tair ḥgoafikimi mahu. Nindou ai ahambo fifirindihorimboyei yahuhaya worambe mamaru. Ngag ai ḥgiri dibo amaru ra dibondifiyu. ²⁵Nimorehi mami ahandı nimorehi nimorındı fi-ambe moaruwai nendi nimariweimbi ai Sisas ranühi amaru hoafi ra himborımayo. Raniyo ai nimehünou ho Sisasimbo-so tüküfe ahandı yirikimi peyo mamaro. ²⁶Nimorehi ranai ana ai-poanimbo Fonisia sırihündi Grik hoafeimbiyo. Raniyo ai Sisasimbo ahandı nimorehi nimorındı fi-ambeahindi moaruwai nendi hefoefembohunda hütihütimarırı. ²⁷Sisas ai nimoreh ranahambo kafoefe hoafi hoafiyundowohü yahuya, “Sihiri nimori ranaheimbo sesiboatei ndahundüri mbundühumbo animbo. Ngag awi sihiri nimoriyei-mayo sesi ra yaforımbı ndahundürümboyefi,” mehuamboyı. ²⁸Asu nimorehi ranai hoafiyowohü yahoya, “Adükari, yinisi, ngag yaforı amboani sesifondı koambe nimboeimbo nimoriyei-mayo sesi bidifiri-bidifiri ra sahüsühanei,” mehowamboyı. ²⁹Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafimayafı ranimbohunda ḥgafi, ngag moaruwai nendi ai sihafi

nimori ra hiningimareandi,” mehu. ³⁰Nimorehi ranai hihirife ho worambe himboyowane, ahандi nimorindi fiambeahindi moaruwai nendi ai kosifoendühi asu fondiwami mapo.

**Sisas ai nindou mami yafambe asu himboambe
moaruwaimbü aboedimariri**

³¹Raniyo Sisas ai Tair hiniŋgire haya hu Saidonihü tüküfi mbura hu Dekaporisihü tüküfi haya hu Gariri kurihoe-kimi tükümeiyu.

³²Sisas ai ranühi nimaruambe nindou bïdifiri ai nindou mami himbotühifo asu hihindi hoafiyu randeimbì sahorimindei mahei. Raniyei ai Sisasimbo nindou ranahandiwami warì mbinandeandi sei hehi hüti hoafimaye. ³³Raniyo nindou ranahambo nindou afindi ahei mbusümo ahambo yangiri serümündü mahu. Raniyo Sisas ai waribatendi himboambe yimbufihi pamareanda aboedimayafea asu warì boatendifihi ḥguri pare mbura nindou ranahandi teifühi pamareandi.

³⁴Sisas ai sünambe himboyu hafu haŋafu afindi hüfoareandühi nindou ranahambo yahundoya, “Efat.” Hoafì ranahandi nimindi ra ndahurajane, ‘sübütühoefi’ yahoane. ³⁵Raniyo nimehünou ahändi himboambe ai aboediyowohü asu hoafì hihindi hoafiyumarandi ra asükai aboedi hoafimayu. ³⁶Asu Sisas ai nindou ranaheimbo rani-moatkuni hoeimarihindi ranahambo nindou ḥgorümbö yowani hoafiyopoani mehu. Ai aheimbo yowani mehündüriyosi, ḥga asu ai ranahambo wataporimbomarühü hei. ³⁷Ai hepünehindühi seiya, “Sisas ai muŋgu-moatkuni aboedi ramareandi. Ai rareandani himbo tühifo güreyandüreimbì amboani ai himboriyei asu hoafikoateyeimbì ai-amboani wataporijei marihündi,” masei.

**Sisas ai 4,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 15:32-39)**

8 ¹Asu ḥgorüsümboani nindou afindi ranai Sisasimbo sowahi mafandihindi raniyei sesikoatemaye. Raniyo asu Sisas ai ahändi sün̄gurürü-rundeimbimbo mborai yahupuri haya hoafiyupurühi yahuya, ²“Ro nindou ndanaheimbo hipoamboarihearü. Ai ro-babidi ḥjimi si nimareimbo wambo asu ai sesikoateanei. ³Ro ḥgiri wembopo ḥgoafinambo koandihehearü, ḥga ai nafini himboa wuwurindei hehi pindleimboyei. ḥga asu bïdifiri ana nafi angunipoedanei,” mehu.

⁴Asu Sisasimbo sün̄gurürü-rundeimbi ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri ana ḥgoafi angunanefi. ḥga asu dagüdambo bret ra ndahumindifi hohumbo nindou ndanaheimbo mandahundüra?” mehomoya. ⁵Raniyu asu Sisas ai düdureapurihi yahuya, “Se nün̄gunümbi bretiyo sowandümomboemoa?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Ro 7 bret sihehumboanefi,” mehomondamboyu. ⁶Raniyo

asu Sisas ai bret 7 ra semündü haya Godimbo hififimarüri. Raniyo asu hifitire mburambo ahambo süngurürü-rundeimbimbo bidifiri bidifiri ra yimbumareapuri. Asu ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se bret ra nindou ranaheimbo yimbundundi," mehpuri. Raniyo asu ahambo süngurürü-rundeimbimbi ai rastiŋgu-marundi. ⁷Asu süngurürü-rundeimbimbi ai kini yahunümbi amboani sowapundiromo. Sisas ai kini ranahambo Godimbo hihifirüri mburambo asu ahandi süngurürü-rundeimbimbo hoafimayupurambo kini ra nindou ranaheimbo yimbumarundi. ⁸Asu munguambo nindou ai sesi ra sahüsi bodomaye. Raniyo asu bidifiri-bidifiri sesimayo ra 7 wambüri wambürihimarundi. ⁹Asu 4,000 nindouyei sesi ra masahüsi raniyo asu Sisas ai hoafimayundürambo bukürimayahindi. ¹⁰Asu Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbi babidi botambe fariyafu houmbo Darmanuta hifinambo mahomo.

Farisi ai Sisasimbo sisihimoruri hoeimarüwuri

¹¹Farisi ai Sisasimbo sisihimofı hoeifimbohunda tükyiyafu düdumarüwuri. Raniyo asu Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, "Se Godindi nimorayafi ana, se Godindimayo hepünifeimbı moatkuni randiwandi," mehomu. ¹²Asu Sisas ai ŋusüfoambe moaruwairirühi raguambe yare hoafiyuhı yahuya, "Nindou nda nimboe hepünifeimbı moatkuni hoeifembo düduehindi? Ro anihondümboanahi hoafehandüri, ŋgiri nafuimbo moatkuni yahurai hoeindihindi," mehu. ¹³Raniyu asu Sisas ai Farisimbo yare hiningireapuri hayambo ndamefiyu. Asu botambe farifi haya kurihoe barihoe gogoanini mahu.

Farisi asu Herot ahamundi yis ranahambo kafoefe hoafi

¹⁴Sisasimbo süngurürü-rundeimbimbi ai bret adükari semindi hifombo mitanimarundiromo. Nga asu mami yangıriruri botambe foarüwuri houmbo sowarindümo mahifomo. ¹⁵Asu Sisas ai ahini hoafiyupurühi yahuya, "Se Farisi-yomondi asu Herotindi yis ranahambo hibadümbo!" mehu. ¹⁶Nga asu Sisasimbo süngurürü-rundeimbimbi ai hoafi ranahandı nimindi ranahambo wataporimbomarundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Sapo ai hoafimayu ra bretkoateayefi ranahamboyu hoafimayu," mehomu. ¹⁷Raniyu asu Sisas ai fifireandi nini-moatkunimboemo wataporimbomarundi ranahambo. Asu Sisas ai düdureapurihi yahuya, "Se ra nimboe bretkoateayefi ranahambo wataporimboaru hoanggomoa? Awi seana moai hoeirundi asu fifirundi? ¹⁸Awi se himboarümbü-anemosi, nga moai hoeirundi asu se himboambembü anemosi, nga moai himboriyomo. Sihiri horombo bretkoateyefühi horombo ro ramarihendi ra se fifirundai? ¹⁹Horombo ro hondahüfeimbı bret 5,000 nindoumbo maseheandi rani-simboani se nüngunimbi bidifiri bidifiri bret wambüriyo wambürihimarundi?" Raniyomo asu ai hoafiyomondühi yahomoya,

“12 wambüri,” mehomondo. ²⁰“Asu se fifiru ro bret 7 4,000 nindoumbo maseheandi ra. Asu nüngünüm̄bi bidifiri bidifiri bret wambüriyo wambürihimarundi?” mehuamboy. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “7 wambüri,” mehomondo. ²¹Asu ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Awi se moai ra fifirundiyo?” mehu

Betsaidahündi himboatihari mami Sisas ai diboadomariri

²²Betsaida ḥgoafihü Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo hifomo tükiyafundane asu ahambo sowana nindou himboatihari mami sowarindümo mahifomo. Raniyei ai Sisasimbo fambihera seihehi hoafimayahündo. ²³Raniyu Sisas ai himboatiharimbo warihü kifi hürümündi haya ḥgoafi hiningirine hena hafani ahanti himboarambe nguri pamariri. Ai kikihirümündühi düdudfinduhi yahuya, “Se ngorümoatükuni amboani hoeiriwandai waniyo?” mehundo. ²⁴Asu nindou ranai himboapoyu wakirendühi yare hoafiyuhi yahuya, “Ro nindou bidifiri hoeiriheambo-anahi. ḥga asu ro hoeiriheandani nimi firibadihoai aho nahuraiane,” mehu. ²⁵Ḥga Sisas ai asükaiyu ahanti himboarühi warí pamareandi. Asu ahanti himboari ra birimarihoayo. Raniyu asu himboari ahanti ra aboediyowohüyo asu munguambo moatükuni ra aboedi hoeimareandi. ²⁶Asu Sisas ai worinambo koariherühi yahuya, “Se yowani ḥgoafina ḥgamboyafi,” mehu.

Pita ai Sisasimboya Krais-ani mehu (Matyu 16:13-20; Ruk 9:18-21)

²⁷Ḥga asu Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidi ḥgoafi Sisaria Firipai ḥgoafikimi adaburo ranühi mahomo. Raniyomo asu nafinambo homondühi ahambo süngurürü-rundeimbimbo düdureapurihi yahuya, “Wambo didai-ani mbaseia?” ²⁸Asu ai hoafiyomondowohü yahomondoya, “Bidifiri ai hoafiyehihi, ‘Aiana Son hundürürandüri-randeimb-ani.’ Asu bidifiri ai hoafiyehihi ‘Aiana Eraisa-ani.’ ḥga asu bidifiri ai hoafiyehihi, ‘Aiana Godindi hoafiyurandeimb-ani,’ masei,” mehomo. ²⁹Asu Sisas ai düdüfipurihi yahuya, “Asu se wambo nün̄guru hohoanimoyomo ro didiyaha?” ḥga asu Pita ai simbori hoafiyundühi yahundoya, “Seana Krais-anafi, nindou God ai diboniyunini hinijgimareanini nindou aboedambo-fendürimbohunda,” mehu. ³⁰Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se yowani nindou ngorümbö hoafindimboemo ro nindou nün̄gunahuraiyahı ranahambo,” mehu.

Sisas ai ahanti asübusi afindi semindühi yifimbo hoafimayu (Matyu 16:21-28; Ruk 9:22-27)

³¹Asu Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbo yamundeapurühi yahuya, “Nindou Hondü aiana asübusi afindi ndemündümbui.

Asu ahambo ana bogori nindoumeme, Godimbo sihou-rundeimbi bogorimemo, ahinümbi fifirundeimbimemo ai ahambo yiboarukonduwurühi hifokoanduwurimboemosi, ɳga ɳgimi sindu haya asükai botindifimbui.” ³² Asu Sisas ai hoafi ra fifirifoare hoafimayupuri. Raniyu asu Pita ai Sisasimbo serümündü himborani hu ɳginindühire hoafimarüri. ³³ Asu raniyu Sisas ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbimbo hoeireapuruhi asu Pitambo ɳginindühire hoafiyundowohü yahuya, “Satan, andai se biyafu. ɳga seana Godindi hohoanimo-yopoani sünguarowandi, ɳga nindouyafe hohoanimo anandi sünguarowandi,” mehu. ³⁴ Asu Sisas ai nimorehi nindowenih i aheimbo ahandi süngururü-rundeimbi babidimbo mborai yahundüri haya hümarihendüri. Ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngufendirimbo hohoanimoayu ana, ai nindou mami ahandi nimi keimbi karihendeimbi semindi ho yahurai ahandi yifiri ra hiniŋgide haya asu wambo süngumbirandıramboane. ³⁵ Nindou düdi ai ahandihoari ahandi yangiri ra kikiharamündu ana, ahandi yangiri ra awarindihoeemböe. Asu nindou düdi ai aboedi hoafi asu wamböhunda ahandi yangiri ra hiniŋgareandi ana, ai yangiri gedühi nüŋgumbui. ³⁶ Asu nindou düdi ai mungua hifi ndanihündü moatükuni ra asemündu ana, asu ahandi yangiri ningombo ra awarindihoeembü asu munguambo moatükuni ranai ɳgiri fandiheri. ³⁷ ɳga asu nindou ranai nini takini madagado yangiri ra simbori sisefembo-hündamboa? ³⁸ Asu nimorehi nindowenih i hapondanambe burayeai ai Godimbo hiniŋgirihorühi wosihoafori hohoanimoyei arihündi. ɳga nindou düdiyei ai wambo asu wandi hoafi ranahambo amoanıŋ-arihündüri ana, asu ro wandi Apendimayo himboamupui-randeimbi asu sürihoeimbi sunambeahindi nendi babidi kosefi simboani ro aheimbo amboani amoanıŋgi-ndihandürimboyahi,” mehu.

9 ¹ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Ro siheimbo anihondümbo-anahi hoafehandüri, nindou haponda burayeai ndanai yifikoateyei-ambe animbo God ɳginindi hifandarandi ra ɳginindeimbi kodowani hoeindihimboyei,” mehu.

Sisasindi fi ranipoanimbo tükümfeyo
(Matu 17:1-3; Ruk 9:28-36)

² Asu 6 si hoane Sisas ai Pita, Sems asu Son sepurimündü haya hifi wafu nimoamo raniwami mahafomo. Ranühi ai-yanġiri ningomombo Sisasimbo hoeirüwurane ahandi fi ranai ranipoanimbo tükümfeyo. ³ Raniyo asu Sisasindi hoeari ranai kifohi hamindimayo. ɳga hifi ndanihündambo nindou ai ɳgiri randeandani kifohi yahurai tükündefeyo. ⁴ Raniyo Eraisa asu Moses ai ranühi ahamumbo-so tüküyafine Sisas babidi wataporiyomondühi maniŋgomo. ⁵ Pita ai rani moatükuni ra hoeire haya hoafiyuhü yahuya, “Yamundo-randeimbi, ndanühi animboefi

ranamboani aboedanesi. Nga dago ngimi hüründihumboane, sihambo mami, Mosesimbo mami asu Eraisambo mami,” mehu. ⁶ Asu Pita ai moai nini-hoafi hoafimbo hohoanimoyu, sapo ngorü yimbu babidimbo ai yihihboyomondühi-wambo. ⁷ Raniyo asu mburiñgai ai kosi munjuambo gabudimafoareapuri. Asu mburiñgai-ambeahindi hoafi mami ranai hoafiyohü yahoya, “Nimori nda wandi nimor-ani ro ngusüfo pararihini, nga se ahandi hoafi himborindomo,” meho. ⁸ Nga Pita, Sems, Son ai himboapomemoyosi, nga asu Sisas yangiri ai-babidimbo ranühi manüjgu. ⁹ Asükai hifi wafwanipoedi hihiriyafu hanimondühi Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Se yowanı nini-hoafi hoafindimboemo nine-moatükuni hoeimarundi ranahambo. Nga hibadu ngomombo Nindou Hondü ai yifihündi botindifiyuani animbo nimorehi nindowenihi ranaheimbo hoafindimo,” mehpuri.

¹⁰ Asu Sisas hoafimayu ra hohoanimoyomo kikihirundühiyomo ahamundihoari simbori ndüwuriyafundühi yahomoya, “Sisas hoafimayu yifihündi botife ra ninea?” mehomo. ¹¹ Asu Sisasimbo düduriwürühi yahomoya, “Nimboe ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai hoafiyomondühiya, ‘Eraisa boatei animbo tükündifimbui,’ mehomo?” mehomondamboyu. ¹² Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Aiana anihondümbo anahomo raru hoafeyomo, Eraisa boatei animbo tükündüfi munjuambo moatükuni ra diboadondeambui. Ra anihondanesi, nga Godindi bukambe hoafi apeningo ranai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou Hondü ai asübusi afindi ndemünduanı nindou afindi ai ahambo moanipo-ani mbiseimboei?’ meho. ¹³ Ro siheimbo hoafehandüri, Eraisa ana tüküfimboani. Godindi bukambe hoafi yare menjoro süngu nindou aiana moaruwai hohoanimo randihimboei nine-moatükuni ai refembo hohoanimomayeı süngu,” mehu.

Sisas ai nimori moaruwai nendi nimareimbı aboedambomariri
(Matyu 17:14-21; Ruk 9:37-43)

¹⁴ Sisas ai, Pita, Sems asu Son babidimbo süngurürü-rundeimbi bıdifiri sowanambo mahomo. Ai homo hoeirundane ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranai Sisasimbo süngurürü-rundeimbi bıdifiri babidimbo hoafinambo simbori simbori-memondamboyo nindou afindi ranai ahamumbo wakire menjoro. ¹⁵ Raniyeı asu nindou afindi ranai Sisas hoeirihori hehimbo hepünehindühi ahambo hihifimbo pipimayeı hei. ¹⁶ Sisas ai düdufipurühi yahuya, “Se ninimboemo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi babidimbo hoafinambo simbori hoafimemoa?” mehpuri. ¹⁷ Ahei mbusümo nindou mami ai hoafiyuhü yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro wandi nindowenihi nimori moaruwai nendi ai ahandi fiambe nimarimbo hoafikoateyu-marandambo sihambo sowanambo sahümindi asihühi. ¹⁸ Asu moaruwai nendi ranai

farifendowohü wakifoarerani hifini piyu yaŋgurimbo yahamonafí ɻgasihō wutipuiariyuhü yahafí hiheporiyu arandi. Asu ro sihafí sūŋguru rundeimbimbo moaruwai nendi ranahambo raguanambofembo düdumeheapuri, ɻga ai ɻgirindimo,” mehu. ¹⁹Asu Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se ana moai anihondümborihindi. Ro nüŋgunimbimboyo sebabidi manimboaha? Asu ro nüŋgunimbimbo sihei tiŋirifo ra mandahamindihä? Nimori ra ndühi sahorimindei sühüsi,” mehündüri. ²⁰Asu ahambo sūŋgururü-rundeimbi ai nimori ra sowaründümo Sisas sowana mahifomondamboyu moaruwai nendi ranai Sisas hoeirirühi nimori ranahambo wakimafoarerera hifini piyu hihire amoahirerandühi yaŋgurimbo yahomonafí ɻgasihō wutipuiarimayu. ²¹Sisas ai afindambo düdurirühi yahundoaya, “Nimori nda nüŋgunimbimboyu ndahurai ramefiyuwa?” Asu afindi ai yahuya, “Akidouyuambe piyu hayamboani raraoyu arandi.

²²Munjuambo si moaruwai nendi ranai nimori ranahambo haiambe asu himoni wakifoarereri arandi. Se nini-moatkuni refemboayafi ana, se hipoambondiwamunühi fandihawamuni,” mehu. ²³Asu Sisas ai afindambo hoafiyundürühi yahuya, “Se nimboe hoafiyafühiya, refemboayafi ana, fandihawamuni masafa? Anihondümbo-reandeimbi nindoumbo ana munjuambo moatkuni ra tiŋüm Büyopoani,” mehu.

²⁴Asu nimehünou afindi ai hihi fi-hihifiyuhü hoafiyuhü yahuya, “Ro anihondümboriheambo-anahisi, ɻga se koe wambo fandihawandira anihondümbo-ndiheamboane,” mehu. ²⁵Asu Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai pipiyei hei wakimarihoramboyu asu moaruwai nendi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Moaruwai nendi, se nindou ndanahambo rariworani himbotühifoyu asu hoafikoateyu arandi. Se nindou ndanahandi fiambeahindi kodiboaawandi, ɻga asu se asükai yowani farifembopoani,” mehundo. ²⁶Asu moaruwai nendi ranai heiyohüyo nimori ranahambo yabadiranı hifini pimayuwa yare siheri hayambo makosifoendi. Asu nimori ranai yifi nahurai menjuruwamboei nindou afindi ranai yifiyumboani masei. ²⁷ɻga asu Sisas ai nimori ranahambo warihü kifi botiriri hininingimarira manüŋgu.

²⁸Asu Sisas ai ahambo sūŋgururü-rundeimbi babidi hafomo worambe nimarimombo düduyafundühi yahomoya, “Nimboe ro moaruwai nendi ra raguanambofe-koatemayefä?” mehomondamboyu. ²⁹Asu Sisas ai simbori hoafiyupürühi yahuya, “Godimbo didibafifenambo animbo moaruwai nendi ndahurai ana raguanambofe-ndürimboane,” mehu.

Sisas ai ahandi yifiyo hefembo botife ranahambo wataporimbomarandi
(Matyu 17:22-23; Ruk 9:43-45)

³⁰Sisas ai ahambo sūŋgururü-rundeimbi babidimbo rani ngoafi ra hininqiru houmbo Gariri hifi mbusümo mahomo. Ai ramefundı ra

nindou fifirindihimunimboyei yahomo houmbo didimoamboemo ranühi mahomo.³¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou Hondümbo ana hifokofimbo-hündə nindouyei warühündihorimboyei. Ng̃a aiana ng̃imi nimbindu hayambo asükai yifihündi botindifimbui,” mehupuri.³² Asu ahambo süngurürü-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi, ng̃a ahambo düdufimbo yihibomaruri.

Düdi adükari hamindayua
(Matyu 18:1-5; Ruk 9:46-48)

³³ Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidi homo Kaperneam ngoafihü tüküyafu houmbo worinambo homo mafariyafundi. Raniyu asu ranühi nimirümbo hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se nafimbo simbori hoafimemo sinimoa?” mehupuri.³⁴ Ng̃a asu moai ahambo süngurürü-rundeimbi ai simbori hoafiyomondo sapo nafini simbori hoafimemo ra nindou düdi adükaryu yahomondühi wambo.³⁵ Sisas ai nimirümbo ahandi hoafi sowandümo homorundeimbimbo hoafimayupurambo mahomo. Ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou düdi adükari bogori nindou tüküfemboayu ana, ai ndürikoatendu haya munguambo nindouyei moani ratüpuriyu randeimbi-mbiyuwamboane,” mehu.³⁶⁻³⁷ Sisas ai nimori akidou serümündü ahamundi mbusümo hiniñgiriri warühü kikihirümündü nüngumbo yahuya, “Nindou düdi nimori akidou ndahuraimbo wandi sünguna afariheirü ana, ra wamboane afarihendiri. Ai wambo yañgiriyopoani, ng̃a nindou düdi wambo koamarihendira makosahi ahambo kapeihani,” mehu.

Nindou sihefombo moaruwaifemunikoateayeı ana, sihefi ıgunindaneı
(Ruk 9:49-50)

³⁸ Son ai hoafiyundohü yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro hoeirihundani nindou mami sihafi ndürinambo moaruwai nendi hefoaremarandi. Raniyo asu ahambo yowani masahundo, nimboe ai sihefi sırambeahındiyupoani sefahumbo,” mehu³⁹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se yowanıyahondopoani. Nindou düdi ai hepünifeimbi moatkuni wandi ndürinambo rawareandi ana, ng̃iri wambo moaruwai hoafundiri.⁴⁰ Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbo-femunikoateayu ana, ai sihefi ıgunindani.⁴¹ Ro anihondümbo-anahi hoafehapuri. Nindou düdi ai hoeireaninanı se Kraisindi-yafani sihadmo hoe fuiyamündi asaganını nindou ranai ahandi takini hondü ra süngunambo ndemündümbui,” mehu.

Moaruwai hohoanimo ai anihondümbofe hifinambore arandi
(Matyu 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴² Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou nimori akidou ai wambo anihondümboareandırani asu nindou ıgorü ai rariranı moaruwai

ohoanimo sünguareandi ana, nindou ranahambo nimoei pefi hüputüpuimündi mburumbo hoe hohoe afindambe safoefiyuwani yifimbiyuwamboane. ⁴³⁻⁴⁴ Sihafi watiñari ai randeaninanı moaruwai hohoanimondafühi ana, asu kandihawandi. Ngä warı ngorü karihoayowani fi bidifiri yangiri koadürümbo ningombo ra aboedane. Ngä fi munjuambo hai dikirifekoateyorandeimbı ranambe pifininani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁵⁻⁴⁶ Se sihafi tiñari ai randeaninanı moaruwai hohoanimondafühi ana, kandihawandi. Ngä tiñari ngorü karihoayowani fi bidifiri yangiri koadürümbo ningombo ra aboedane. Ngä fi munjuambo hai dikirifekoateyo randeimbı ranambe pifininani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁷ Sihafi himboarı ai randeaninanı moaruwai hohoanimondafühi ana, hündihawandi. Ngä himboarı mameimbı yangiriyo hefe God niginindi hifandarandi ranambe kefoefe ra aboedane. Ngä himboarı yimbiumbüyo hefe hai didirifekoate koadürümbo horoweimbı ranambe pifininani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁸ Asu hai ranambe kimongimo nindoumbo asahüsühündiri ranamboani ngorı yifisafindei. Asu hai ahei fi tikirarandüri ranamboani ngorı dikirindifeyo. ⁴⁹ Munjuambo nindou ranai ahei fi aboedifembohunda Godimbo sesi sihefembo nami paparikhindi yahurai animbo hainambo tiñirifo ndahümündimboyei. ⁵⁰ Nami ana aboedi moatükun-anesi, ngä asu nami ranai ahandi apari ra hiniñgireandühi wanayo ana, budesowanı aparikoateayo ra ahandi apari asükai ngorı koadürü koadüründife hiningindifeyo. Ngä se nami aparayo nahurai aboedi hohoanimo süngundihindi sihei wandafı mamiyei mbusümo,” mehu.

Nimorehi semindihündi hiniñgife hoafi
(Matyu 19:1-12; Ruk 16:18)

10 ¹Sisas ai ranı hifi ra hiniñgire haya Sudia hifina Sodan hoe ngorü-goesürünü barihoei mahu. Ranühi nindou afındı ahanti süngu tūmareandamboyu asu yamundimareandüri ai yaremarandi süngu. ²Farisi nindou bidifiri ai Sisasimbo-so tüküyafu houmbo asu randihurani Sisas ai boaribadamündi ngorü hoafi hoafimbiyuwambo yahomo houmbo raru hoeimarüwuri. Ai Sisasimbo düdürüwurühi yahomoya, “Nindou mami ahanti nimorehi hiniñgifembo ehu ana, asu sihefi ahinümbi hohoanimo ranahambo wangemandiyo?” mehom. ³Asu Sisas ai simbori hoafiyupürühi yahuya, “Moses ai nine-ahinümbi hohoanimo masagapura?” mehu. ⁴Farisi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Moses ai hoafiyuhi yahuya, ‘Nindou ai pepa fihi sürü pande dagadowohü koandihendanı ndemindi haya ngorboe,’ mehu,” mehom. ⁵Sisas ai hoafiyupürühi yahuya, “Moses ai hoafi sihamumbo masihendi ra Godindi hoafi himbosihimo-rihoemondeimbı memondamboyu hoafi ra masihendi. ⁶Horombo hondü God ai munjuambo moatükuni

nafirandühiyu nimorehi nindowenihi nañimarapiri. ⁷Ranimayo-wamboane asu nindowenihi ai ahanti hondafindi hiniñgingindeapiri haya nimorehühindifimbui. ⁸Rananimbo asu yimbu ai mami fi tükündafineamboyafe. Asu nindou ra yimbuyafepoani, ḥga mamanafe. ⁹God ai nindou yimbu ra mamambemareapirane, ḥga nindou didai ḥgiri yikürübündeapiri,” mehu ¹⁰Süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi worambe nimarimomboemo nimorehi semindihunda hiningifembo hoafi ranahambo düdumarüwuri. ¹¹Sisas ai hoafiyupürühi yahuya, “Nindou düdi ai ahanti nimorehi ra moei yahu haya hiniñgireandühi asu nimorehi ḥgorü asemündu ana, ai ahanti weyañgiruhüdidi ranahambo moaruwaimboreandühi nimorehi sisihimoyuhani. ¹²Asu nimorehi ai nindowenihi hiningireri haya ḥgorü nindowenihi aserimindo ana, ai-amboani nindowenihi birabiriyohane,” mehu.

**Sisas ai nimoakidoumbo God ai aboedi
aboedimbireandüramboane mehu**
(Matyu 19:13-15; Ruk 18:15-17)

¹³Nindou ai Sisas sowana nimoakidibou ra fufurihümündi tükümehindı ai aheimbo warı nandifendürimbohunda. ḥga asu süngururü-rundeimbi ranai nindou ranaheimbo ḥginindimarundüri. ¹⁴Asu Sisas ai ra hoeireanda mayoa, ahamumbo ḥgusüfoambe nimbimayupuri. Asu ai hoafiyuhi yahuya, “Nimoakidibou ra ndühi aheimbo hiniñgirundüra wambo sowana mbisihüsi. ḥga ḥgiri bobohindundüri. ḥga God ḥginindı hifandarandi ra nimoakidibou ndahuraiyeiane. ¹⁵Ro anihondümbo-anahi hoafehandüri. Nindou düdi God ḥginindı hifandarandi ra nimirı nahurai tüküfekoateayu ana, ai ḥgiri ranambe kebuai ḥgu,” mehu. ¹⁶Asu Sisas ai nimoakidoumbo warihü kikihiramündündüri mbura aheimbo warı nandearühi God ai aboedi aboedimbireandüramboane mehu.

Nindou napo afindeimbi
(Matyu 19:16-30; Ruk 18:18-30)

¹⁷Sisas ai botifi hayambo hüfuane asu nindou mami ranai pipiyu hu ahanti hañgifoani yimindohonambo mamaru. Raniyu asu ai düdufihi yahuya, “Yamundo-randeimbi Aboedi, ro niniñgundiheandühi yanğırı koadürü koadürümbo manimboahi?” mehu. ¹⁸Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahundoya, “Nimboe se wambo aboedi asafındira? Moai nindou didi ai aboedi, ḥga God mami ai yanğırı ani aboedayu. ¹⁹Se ahinümbi hohoanimo nda fifirowandi: Se nindou hifokofepoani, se nimorehi sisihimopoani, se hümbuhünipoani, se nindou ḥgorümbo tikefe hefe papıhoafipoani, se nindouyei kaki napo semindimbo tikai hoafipoani.

Asu se sihafi meapembo ndondondowapiri,” mehu. ²⁰ Asu nindoumayu ranai hoafiyuhı yahuya, “Ro akidouyahambe sini haponda munguambo rani ahinümbi hohoanimo ra himboriya sünguriheambo-anahi,” mehundo. ²¹ Sisas ai nindou ranahambo hüburırıhi hipoamborırıhi hoafiyuhı yahuya, “Awi se mami-moatükuni mbonimborandifimbo-anafi. Se ḥgafi munju-moatükuni asihoefti ra kakifihimbo koandihoefühı ranifihindi kaki ndowandifi. Asu kaki ra napokoatemayeai aheimbo dabadüri. Rananimbo sihambo takini sünambe yagodoninimboe. Asu rananimbo se wambo süngundowandiri,” mehu. ²² Nindou ranai hoafi ra himboriyu hayambo afındı hohoanimo kapeihı ndamefiyu ai napo afindeimbı-wambo. ²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururu-rundeimbımbı hüburureapuri haya hoafiyupürühi yahuya, “Nindou napo afindeimbımbı ana tıñiyomboane God ḥginindı hifandarandi ranambe kefoefembo ana,” mehu. ²⁴ Asu ahambo süngururu-rundeimbı ai hoafi ranahambo mahepünafundi. Raniyo asükai hoafiyupürühi yahuya, “Wandı nimoakidibou, God ḥginindı hifandarandi ranambe kefoefembo ana tıñümbe safane. ²⁵ Tıñümbe safane napo afindeimbi ai God ḥginindı hifandarandi ranambe kefoefembo! Ḫga Kemor ai hoearı kakimbo nir ambe ranambe karefoendı ana, tıñümbyopoani,” mehu. ²⁶ Asu raniyomo ahambo süngururu-rundeimbı ai afındı hamındı hepünafundıhi ahamundıhoarı simborı ndiuwurimefundı. ‘Rawefeyo ana, asu dıdai yanğırı aboedambomandifia?’ ²⁷ Ai ahamumbo hüburureapuruhi yahupuriya, “Ndani moatükuni ana ḥgiri nindou ahehoarı randıhindi. Ḫga God animbo randeambui. God ai-animbo munjuambo moatükuni randeambui,” mehu. ²⁸ Asu Pita ai Sisasimbo hoafiyundihi yahuya, “Ro munjuambo moatükuni hiningirihu hohu sihambo sünguarıhunını,” mehuamboyu. ²⁹⁻³⁰ Ai hoafiyupürühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondıumbo-anahi hoafehapuri. Munjuambo nindou didiyei ai ahei ḥgoafi, apodohomami, rehimami, hondafındı, nimori asu nümbüri wambo süngufembo hündambo hiningarihindi ana, ai 100 raniwamı nandıhi ndahümündeimboyei. Asu ai hıfı ndanühi niboadeiambe ndahümündeimboyei. God ai munju moatükuni dagadırımbui horombo ai masıhehindi ra ḥgasındıhi hehimbo ndahümündeimboyei. Ai worı, apodohomami, rehimami, nimorehi, boagırı nimorakidibou asu nümbüri ndahümündeimboyei. Asu aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, ḥga ai yanğırı koadürümbo ndahümündeimboyei. ³¹ Nindou afındı didiyei ai haponda horomboehindi aiana süngunindeimboyei, ḥga haponda süngunayei ai-animbo horombondahimboyei,” mehu.

**Sisas ai ahanti yifimbo ḥgimimbo hoafimayu
(Matyu 20:17-19; Ruk 18:31-34)**

³² Sisas ai Serusareminambo ahanti süngururu-rundeimbı babidi mahafomo. Ḫga asu Sisas ai horombofi mahafua raniyomo asu ahambo

süngurürü-rundeimbi ai afindi hohoanimo-memondamboyo asu nimorehi nindowenihi ahamundi süngu mahahüsi ranai afindi hohoanimomaye. Asükaiyu Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi sepurimündü haya huhi nini-moatükuni ahambo tüküfemboayo ranahambo wataporimbomarapuri.³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Himboriyomo, sihiri ana Serusareminamboaneñi ahahifi, ñga ranüh-animbo Nindou Hondü ranahambo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu Godimbo sihou-rundeimbiyomondi warihündüfimbui. Rananimbo asu rani nindou ranai Nindou Hondü ranahambo yifimbiywamboane mbisimboemo. Asu ranahambo Suda-yafe ndifoyei warihündühorimboyei.³⁴ Nindou ranai ahambo tikifindahündö asu guri tifindahindo ndühümboyei. Asu ahambo harindimondomboemo ndifurimbi moatükuninambo hifokoandüwürümboemo. Ñga asu ñgimi sindu hayambo-animbo asu yifihündi asükai botindifimbui," mehu.

Sems asu Son ai adükari tüküfembo hoafimefani
(Matyu 20:20-28)

³⁵ Sems asu Son Sebedindi nimori yimbu ai Sisasimbo-so tükümefineandi. Raniyafani hoafiyafandühi safaniya, "Yamundo-randeimbi, ro sihambo yihoehimbo mami-moatükuni radowandi sehoahoaa düduarihoanini," masafani. ³⁶ Sisas ai düdureapırühi yahuya, "Se wambo nini-moatükunimboyafanı refeprimbo yifirayafana?" ³⁷ Ai hoafiyafandühi safaniya, "Se sihafi himboampuimbo-randeimbi fondi raniwami nimarifi hifandarandi ana, ro yifirayehi se ndowandifimuni se amarifi fondi ranambe nimandefomboane. Ñga asu rananimbo ñgorü ai warihondünindu asu ñgorü ai kadüdaniyu mbirandomboane," masafani. ³⁸ Sisas ai hoafiyupırühi yahuya, "Se ana moai fifirineandi nine-moatükuni se düduefineandi ranahambo. Se asibusi ro semindimboayahı ra mandowandifaniyo? Asu se ro hundürayahı yahurai ra hundürümmandafaniyo?" mehu ³⁹ "Ranana randihoamboyehi," safani hoafimefani. Asu Sisas ai hoafiyupırühi yahuya, "Se tiñirifo ra ndowandümboemo ro asahamindihı nou. Asu ro hundürayahı yahurai se-amboani hundüründimboemo. ⁴⁰ Awi, ro sihafanimbo ñgiri yını mbisahapiri wändi warihondanı asu kadüdanı nimarimbo ra. Ñga bïdifiri nindou animbo rani fondi raniwami ana nimandeimboyei. Rani fondi ranana aheimboyo ndindofe hiniñgimefeyo," mehu. ⁴¹ Asu sünguru-ndeimbi 10 ranai ra himboriyomo mburumbo asu Son, Sems ahafanimbo ñginindimarupiri. ⁴² Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbo munjuambo mborai yahupuri hüríhepuri hayambo hoafiyupırühi yahupuriya, "Suda-yafe ndifo nindou mami ranahambo dükarıhorühiya hifandirandeimbi asei. Se fifirihindi hifandirundeimbi ai ahamundi ñginindı ra munjuambo nindoumbo nafuimbohunda.

Asu ahei adükari hamindi horomboyafu homondeimbi, ai ahamundi ḷginindinambo munguambo nindoumbo hifandarundüri.⁴³ ḷga se rani sünzungundumboemo. ḷga nindou didai adükari tüküfembo ehu ana, ai moani farihairandeimbi nahurai mbinüŋguwamboane.⁴⁴ Nindou düdi ai adükari hamindi tüküfembo hohoanimoayu ana, ai munguambo nindouyei moani ratüpuriyu randeimbi tükümbifiyuwamboane.⁴⁵ Mami yahuraiane, Nindou Hondü ai hifinambo makusu ra nindou ai ahambo farihefimboyopoani. ḷga ai ahandi yangiri ninjo hohoanimo ra nindou ranaheimbohündə hiningifehü aboedambofendürimboyu makusu,” mehu.

Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri

⁴⁶ Sisas ai ahambo sünzungurürü-rundeimbi babidimbo Seriko ngoafihü tükümfundi. Ai tüküyafu mburu nindou afindi safi ranibabidimbo heiane, Bartimeus Timeusindı nimori himboatihari kaki napombo moako moakoyu randeimbi ranai nafikimi mamaru.⁴⁷ Ai Sisas Nasaretihündi akımı asünu hoafi ra himboriyu haya puküna hoafi karihoeöhü yahuya, “Sisas, Defitindi ahuirı, se wambo hipoamborowandırı,” mehuamboy. ⁴⁸ Asu Nindou afindi mahei ranai nindou himboatihari ranahambo afoai hoafi kikirandifı masahündö. ḷga nindou ranai asükai puküna hoafi karihoeöhü yahuya, “Sisas, Defitindi ahuirı, se wambo hipoamborowandırı,” mehundo. ⁴⁹ Sisas ai nüngumbo hoafiyuhı yahuya, “Nindou ranahambo hoafiyahündöanı ndühi mbüsünü,” mehuamboyu. Asu nindou afindi ranai himboatihari ranahambo mborai masahündö. Ai hoafiyahündowohü seiya, “Hihifi-hihifi kapeihü botiyafo! ḷga Sisas ai sihambo mborai mehu,” masahündö. ⁵⁰ Raniyo nindou himboatihari ranai horipirohoei piyu haya ahandi ḷgisihari hoearı yare sihai haya Sisasimbo sowana mahu. ⁵¹ Sisas ai düdurirühi yahuya, “Ro sihambo nini-nünzungufeninimboyo se hohoanimoayafa?” mehundoamboyu. Asu himboatihari ranai simbori hoafiyuhı yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro asükai himboarında samboanahi,” mehundo. ⁵² Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se anihondümboarandi rani sünzungumbo aboediyaſimboanafi, ḷga hafi,” mehundoamboyu. Asu mamihari asükaiyu hoeireandühi Sisasimbo nafisüngu sünzungumarürü hu.

Sisas ai Serusarem ngoafambe adükari bogori nindou nahurai tükümfifiy (Matyu 21:1-9; Ruk 19:29-38; Son 12:12-15)

11 ¹ Sisas ai ahambo sünzungurürü-rundeimbi babidimbo Serusarem ḷgoafikimi akimi tifirundühiyomo Orif hifi wafuhı Betefage asu Betani ḷgoafihü tükümfundi. Ai ahambo sünzungurürü-rundeimbi yimbu koarihepirühi yahuya, ² “᷄goafi gogu anango raninambo ḷgafani. Se ḷgoafambe tükündafineandühi dongi hoarifi nindou ai horombo

semindi hokoate nimifihi wofinambo himondindümo hiningindundani niñgowa nimehünou hoeindineamboyafani. Se wofi fufurindihene hena ndowandifani dügüfani. ³ Asu nindou mami ai shafanimbo düdündüfipirühya, ‘Nimboe dongi ra sowandifani ahüfana?’ ehu ana, asu se hoafindafinandowohü animboya, ‘Adükari ai ranambo ratüpürindu mbunda ñgiri amitata koandihendi,’ mbisafani,” mehu. ⁴ Ai hafani hoeirineandane dongi ranai nafini wori naftitame kimi himondirundümo hiniñgirundani maniñgo. ⁵ Ai wofi fufuriheneandane, nindou akimi maniñgomo ranai düdurüpırühi yahomoya, “Se nini-nünüñgufemboyo dongi ra wofi fufurariheneanda?” mehomondambo-yafani. ⁶ Asu Sisas ai hoafimayupiri süñgu simbori hoafimeñnapuri. Raniyo nindou-memo ranai dongi ra semindi hombo ahafanimbo yini mehomopiri. ⁷ Ai dongi ra sowandifani hüfanı Sisasimbo-so tüküyafine ahafandi hoandari hoeari ra dongiwami manandineanda raniwami Sisas ai mamaru. ⁸ Raniyei nindou afindi ranai ahei ñgisihari hoeari yimündibadühümündi nafini korihi hei asu bididifiri ai mbeyemü nahurai hutühümündi korimarihi hei. ⁹ Nindou afindi ranai püküna hoafi karihehindühi seiya,

“Godimbo hihifi-hihifimboane!

God ai nindou Adükarindi ndürinambo asünu ranahambo aboedi aboedimbiriramboane.

¹⁰ Sihefi amoao Defitindi sirambeahindi adükari bogori hapondani sihefimbo hifandiyomunimboayu ranahambo God ai aboedi aboedimbiriramboane.

God nimoamo hondü amaru ranahambo hihifi-hihifimboane!”

Buk Song 118:25-26

masei. ¹¹ Sisas ai Serusaremihü tüküfi haya hu Godindi worambe muñgu-moatükünü hübudura wakimareandi. Ñga asu ndeara nimbifembo yaŋgirimayowamboyu ai ahambo süñgururü-rundeimbi 12 ranibabidimbo Betani ñgoafinambo hihiriyaſu mahomo.

**Sisas ai fik hoandasüfo nimindi nahurai ranahambo
yowani hisiyopoani mehu
(Matyu 21:18-19)**

¹² Ñgorü sinambo Betani ñgoafihündi sifomondühiyo, Sisas ai wembombomayu. ¹³ Raniyu fik nimindi ranai akidou aŋguni safi emündü afindi momoriyo haya maniñgowa hoeimareandi. Ai fik hisi kiarihipo yahu haya akimi himboambo mahu, ñga ai moai hisi mami amboani kiarowa hoeiriri. Ai emündü yaŋgiriyo afindi momorimayo, sapo ranana fik hisambeyopoani, ñga ranimbo wamboyu. ¹⁴ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Se yowani asükai hisiyowanı nindou ai fik sesipoani,” mehuamboyu. Asu ahambo süñgururü-rundeimbi ai hoafi hoafimembo.

**Sisas ai Godindi worambeahindi nindou kaki semindimbo ratüpuri
ratüpurimemonda hemoafaoareapuri
(Matyu 21:12-17; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)**

¹⁵ Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo homo Serusarem ngoafihü tükiyafu houmbo Godindi worina mahu. Ai hu himboyuwane nindou ai ranambe napo kakifihi sihou sowandümo raraomaründe bukürimafoareapuri. Ai nindou kaki nandu houmbo siseru asu nindou nimarimo ndu kakifihi sihou-marundi ahamundi nimarifondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Asu ai nindou ranahamumbo Godindi wori ranı papambe fufuemindi horambo yowani mehpupuri. ¹⁷ Raniyu nindou ranahamumbo yamundeapurihi yahuya, “Godindi bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Wandi wori ana munguambo hifihündi nindou ai ho wambo didibafife worane,’ *Aisaia 56:7, Jeremaia 7:11*

meho. Ngä se hümbuhüni nindouyei dibonapife fondi nahurai rawarühindi,” mehu. ¹⁸ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbiyomo ai ranühi hoafi ra himboriyomo houmbo Sisasimbo hifokofimbo nafi kokomarundi. Ai ramefundi ra sapo nindou ranai Sisasindi yamundife hoafi ranimbo hepünahi marihunda ranimbo yihiborurühi. ¹⁹ Asu nimbambeahi Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo Serusarem hiniñgiru houmbo mahomo.

**Nindou düdi ai anihondümbofe hondü anihondümboreandühi
didibafeiyu ana, ai ndemündümbui
(Matyu 21:20-22)**

²⁰ Ngörü-simboani siambeahi Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo homondühiyo hoeirundani fik nimindi ranai nimbimayo. Ai nimbiyowohü emündü asu ahasihari munjuambo yapataparimayo. ²¹ Sisas ai fik nimindi ranahambo hoafimayundo ra Pita ai fifire haya hoafiyundowohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi hoeiro, fik nimindi se hoafimayafindo ranana nimbayo haya aningo,” mehu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyupurihi yahuya, “Se Godimbo yangiri anihondümbobondundi. ²³ Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri. Nindou mami ai yimbu hohoanimokoateyuhü nimoei wafu ndanahambo siriwara-ambe karihoefi hanifi ehu ana, ai hoafimayu süngu randifemboe. ²⁴ Ranimboane ro sihamumbo hoafehapuri, se nini-moatükuni semindimbo anihondümborundühi ndahumindemboyeifi yahomo houmbo didibafefundi ana, rani-süngunambo animbo ndowandümboemo. ²⁵⁻²⁶ Asu se botindafu ningomombo didibafindafundühi nindou ngörü ai sihambo moaruwai ramareandi

ra hohoanimoayafi ana, amboawi mbisafindo. Rananimbo asu God ai simbori sihafi hohoanimo moaruwai ra amboawi mbüsümbui,” mehu.

**Sisasimboya düdi sihambo ḥginindi masaganini yahomo houmbo
düdumefundi**

(Matyu 21:33-46; Ruk 20:1-8)

²⁷Sisas ai ahambo sünjurürü-rundeimbi babidimbo asükai Serusarem ngoafihü tüküme fundi. Sisas ai Godindi worambe huane Godimbo sesi sihou-rundeimbi, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu bogori nindou ai ahambosowana mahomo. ²⁸Ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, “Sendani ḥginindi ra nahanihündambo sowandifimboyafa? Didandi ḥginindi nda sihambo masaganinanamboyafi ndani ratüpuri rawarowanda?” mehomondamboyu. ²⁹Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Roamboani sihamumbo simbori mami düdufe dündiheapurimboyahi. Se wambo simbori hoafemondindiri ana, asu ro ndani ratüpuri ratüpürimbo ḥginindi düdi masendirı ra hoafindahapurimboyahi. ³⁰Se wambo hoafiyomondindiri, Son ai nindou hundürüra-marandi ḥginindi ra Godindi-mayoyo, asu hifi ndanühindambo nindou-yomondi-mayoyo?” mehu. ³¹Ai ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri Godindi-mayoane asefi ana, ai sihefimboyas asu nimboe anihondümbofe-koateayomoa? mbüsümbui. ³²Ngagihiri hoafiyefühiya hifinindi nindou-yafemayoane asefi ana, asu munguambo nindou ai fifirihindi Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani,” mehomondamboyu. ³³Ranimboyai hoafiyomondühiya, “Moai fifirihundi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Roamboani düdi ḥginindi masendirı ra ḥgiri hoafindahipuri,” mehu.

Nindou moaruwai wain nümbüri hifandimarundi kafoefe hoafi
(Matyu 21:23-27; Ruk 20:1-8)

12 ¹Sisas ai Suda-yei boboagori ranahamumbo kafoefe hoafi hoafiyuhi yahuya, “Nindou mami ai wain nümbüri nümbürira mbura ginirimayu. Waini hisi ra bubutükimbohunda hifi ambe kikira mbura nümbüri ra hifandimbo dago hüra hiningimareandi. Nümbüri ra ḥgorü nindou-yomondi warühi kaki semindi ratüpürimbo hiniŋgire haya ahandihoari anguni hifina mahu. ²Waini ranai hisimayowamboyonümbüri aharambüri ranai ahandi ratüpuriyurandeimbi koamarıheirü. Ai ḥguwanı nümbüri ranambeahindi sesi bidifiri mbisabudowa yahu haya. ³Nganümbüri hifandimarundi ranai ratüpuriyurandeimbi ranahambo mburündümo houmbo bubururü mburu nini akidou warambefendokoate koamarihawuri. ⁴Asu nümbüri aharambüri-mayu ranai asükai ratüpuriyurandeimbi ḥgorü koamarıheirü. Raniyo ranahambo amboani mbiro buruwuri

mburümbo moaruwai moaruwaimbomarüwuri. ⁵ Asükai ngorü ratüpuriyu-randeimbi koamarıheirü. Ngaga ranahambo hifokoamarüwuri. Asu asükai süngunambo ahandi ratüpuriyomo rundeimbi afindi koamarıhepuri. Nümbüri hifandırundeimbi ranai bidifiri buburupuri koamarıhoupuri asu bidifiri hifokoamarupuri. ⁶ Nindou nümbüri hifandımarundi sowana koehefembo ra nümbüri aharambüri ahandi ngsüso parireimbi nimori yaŋgiriyu maniŋgu. Ngaga bidifiranambo ahamumbo sowana koamarıheirü. Afindi ai hoafiyuhıya wandi nımorındı hoafi animbo himborındımboemo yahu haya koarmariheirü. ⁷ Ngaga nümbüri hifandımarundi ranai ahamundıhoarı sımborı hoafiyomondühi yahomoya, ‘Ndanana nümbüri aharambüriندı nımor-anı. Sihiri ahambo hifokoandıhurühi animbo nümbüri ra sihefimbeyowamboane,’ mehomo. ⁸ Raniyo nimori ranahambo kikihiründümo mburu hifokoarüwuri houmbo ahandi finimoko ra wain nümbüri giniri hundüni pimarüwuri,” mehu ⁹ Asu Sisas ai düdifihi yahuya, “Nümbüri aharambüri ranai nini-nüŋgumandea? Ai düdü wain nümbüri hifandımarundi ra hifokoandıapurühi wain nümbüri ra ngorü nendambo asükai dagapurümbui. ¹⁰ Awi seana Baiborambe hoafi mapeningo ra hoeimbarundıyopoani. Ai yare hoafiyowohü yahoya,

Kambohoanı worimboru-rundeimbi ai moaruwaiane yahomo
houmbo masihoemo
ranane asu hapondanı wori ngsinemindımbo bogımondi
kambohoanimbofemboayo.

¹¹ Adükari ai ahandıhoarı ramareanda tükümeffeyoane, ranane ro hoeirihundanı aboedıhamındayo,” *Buk Song 118:22-23* mehu. ¹² Suda-yei boboagorı nindou ranai fifirundi ahamumboyı rani kafoefe hoafi ra Sisas ai wataporımbomarandi. Ranımboyı Sisasımbı ranıhi kikihimindımbo hohoanimomemo. Ngaga nindou afindi ranaheimbo yihimboyomondühiyo, raru hiningirüwuri houmbo mahomo.

Takis kaki sai hohoanimo ranahambo Sisasımbı düdumarıhorı
(Matyu 21:18-19)

¹³ Suda-yei boboagorı nindou ranai Farisi nindou bidifiriyomo asu Herotındı nendi bidifiriyomo ahamumbo Sisasımbı sowana koamarıhoupuri. Ai tıkefe hefemboya Sisas ai moaruwai hoafi hoafimayu yahombo yahomo houmbo mahafomo. ¹⁴ Nindou ranai homo Sisasımbı hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou Yamundo-randeimbi, ro fifirihumboanefı, seana nindoumbo yihimbokoate anihondıumbo-anafı hoafiyafi arandi. Seana nindou ndüreimbiyei asu ndürıkoateyei ranaheimbo moai hohoanimoyafi, naga God yifirayu hohoanimoane nindou yamundo arandi. Asu se nüŋguro hohoanimoyafa? Romiyafe adükari bogori Sisarımbı takis kaki saimbo ra ahinümbiyo, waniyo? Asu sihiri takis kaki saimbo ra ahinümbiyo, waniyo?”

mehomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ahamundi wosihoafi hoafi ra fifire haya hoafiyuhi yahuya, “Nimboe se wambo refe hoeifendirrimbo ehomoa? Kaki hoari mami sowaründümo sinimo animbo ro hoeindiheal!” mehu. ¹⁶ Nindou ranai kaki hoari sowaründümo homo masabudowamboyu düdureapurihi yahuya, “Ndüri asu sisami nda dadea?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sisarindane,” mehomu. ¹⁷ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Sisarindi moatükunayo ra Sisarimbo ndabudo. Asu Godindi moatükunayo ra Godimbo ndabudo,” mehuamboemo Sisasindi hoafi ranahambo mahepuñefundi.

**Nindou yifihündi botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumefundo
(Matyu 22:23-33; Ruk 20:27-38)**

¹⁸⁻¹⁹ Sadyusi ai hohoanimo-yomondühiya, nindou yifiyeimbì ai ŋgiri astükai yangiri botindahindi yahomo-rundeimbi ai homo Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo ndani ahinümbì hohoanimo nda sürü papimarandi. Nindou mami ai nimorehi semündü haya nimori-koate nindowenihi ai yifayu ana, amongoandi kai ra akidi ai mbisemündü-wamboane. Rananimbo ahandi amongoandi fondambe nindou wanindimboemo-hündü nimori kambirineandamboane. ²⁰ Mamimbo apodoho mami 7 maningomo. Amongo hondü ranai nimorehi ra semündü haya nimori mbuimindikoate yifiyuhuyu asu nimorehi ahandi ra ranikiminindi akidimayu ranahambo hiniŋgimareandi. ²¹ Raniyo nimorehi ra astükai akidi ŋgorü ai semündü haya nimori kefekoate yifimayu. Raniyo astükai akidi ŋgorü ranikiminindi ai-amboani mami yahurai ramefiyu. ²² Mami yahurai apodoho mami 7 ranai ramefundu. Raniyo süngunambo nimorehi ranai amboani yifimayu. ²³ Apodoho mami ranai nimorehi ra munguambo masowandümo. ɻga süngunambo nindou ranai yifihündi botifeambe apodoho mami ranai botindafundühi asu nimorehi ra dadi nimorehi manda?” mehomu. ²⁴ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se moai Baiborambe hoafi apeninjo ra fifirundi asu Godindi ɻginindi fifirundi. Ranimboane se mamikari hoafayomo. ²⁵ Nindou yifiyeimbì ai astükai yangiri botehindì ana, ɻgiri anamindühi-ndahi asu nimorehühi-ndafu ndihündi. Aiana sünambeahindi nendi nahurai niboadeimboyei. ²⁶ ɻga nindou yifiyeimbì yifihündi botife ra awi se Mosesindì buk nimi akidou hai imami tükümeffeyo ra se hoeimbaruyo? Hoafi sürü mapeningo ranambe God ai Mosesimbo hoafiyuhi yahuya, ‘Roana Abrahamindì God-anahi, Aisakindì God-anahi, asu Sekopindi God-anahi,’ mehu. ²⁷ God ana yifiyeimbiyei Godi yupoani. ɻga yangiri niboadeimbiyei God-ani. Sihei hohoanimo ana hihindi hohoanimoane,” mehu.

**Godindi weaŋgurühindi ahinümbì hohoanimo
(Matyu 22:34-40; Ruk 10:25-28)**

²⁸ Ahinümbì hohoanimo fifireandeimbi ai süfuane Sadyusi ai Sisas babidimbo simbori hoafimemo. Raniyu ai himboriyuane Sisas ai

ahamundi düdufe hoafi ra simbori aboedi hoafimayupuri. Raniyu Sisasimbo dündurirühi yahuya, “Ahinümbi hohoanimo nahaniyo amuri ranahambo ḥgasünde haya adükari hamindaya?” mehuamboyu. ²⁹Sisas ai simbori hoafiyundohü yahuya, “Igasündeandeimbı ahinümbi hohoanimo ana ndanane: ‘Israer se wudipoapondihi himborindei. Adükari mami yaŋirani sihefi Godayu. ³⁰Se sihefi God Adükari ranahambo ḥgasüfoambe muŋguambo, yifiafi muŋguambo, hohoanimo muŋguambo, ḥginindi muŋguambo ranambo ḥgasüfo pandihori.’ ³¹Ranikiminindı ahinümbi hohoanimoane nda: Se sihafi wandafi mamimbo ḥgasüfo pandowandırı sihafi fimbo rawarowandı nou. Moai ḥgorü ahinümbi yimbu ndanahafembo ḥgasündeandeimbı yaŋgoro,” mehu. ³²Ahinümbi hohoanimo fifireandeimbimayu ranai Sisasimbo hoafiyundohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, se hoafayafi ra aboedane. Anihondane moai ḥgorüpoanimbo God nüŋgu, ḥga Adükari God mami yaŋirani anüŋgu. ³³Ranimboane Godimbo ḥgasüfoambe muŋguambo, fifirife munguambo, ḥginindi munguambo ranambo ḥgasüfo pefembo asu wandafi mamimbo ḥgasüfo pefembo sihefi fimbo rawehundi nou randihumboane. Sihiri yimbu hohoanimo ra rawarihundi ana, Godimbo sesi muŋgu mandife asu ninihondı hifikoe fe mandife sihefe ra ḥgasündeambaoane,” mehu. ³⁴Sisas ai hoeireandane ndore fifireandeimbı hoafi simbori hoafimayuamboyu ai hoafiyuhi yahuya, “Se God ḥginindi hifandarandi ra akimisafi animbaſi.” Sisas ai yare hoafimayua amuri ranai ahambo düdufe hoafi hoafimbo yihibomemo.

Sisas ai düdi Krais-ayu yahu düdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Ruk 20:41-44)

³⁵Sisas ai Godindı worambe nindou yamundearühi düdifihi yahuya, “Nimboe ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai Krais, nindou ra God ai ahändi nendambo aboedambofembo kamafoariri, ranahambo Defitindı nimor-ani ehomoa? ³⁶Yifiafi Aboedı ai Defitimbo hohoanimo masagadowa hoafiyuhi yahuya,

‘Se wandi warihondı warani nimandifi ḥgafimbo sihafi hürüütümbe
ra sihafi hoarehi hiningindıheapuri-mboyahi,’ *Buk Song 110:1*
mehu ³⁷Defit ai Kraisimbo Adükari yahundo-marandi, asu nüngunde
ahändi nimori mandü-a?” mehu.

Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo ahini hoafimayupuri

(Matyu 23:1-36; Ruk 20:45-47)

Nindou afındı ranai yaŋorimbo Sisasindi hoafi himborimbo hihifi-hihifimaye. ³⁸Ai yamundeandürühi yahuya, “Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo hibadihümbo. Aiana wari hoandarımbi hoeari yihuruyo hefe maketambe howanı nindou ai ahinileyihi

hihifi-mbirihümuni yahomomboanemo hohoanimoemo. ³⁹Aiana rotumbo-hünda rotu worambe asu sesesambe ra weangurühindi fondiwami wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁰Aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihoafori hoafiyomondürühı ahei wori kosirtündümo asu tikaruhoumbo hoandarı hamindi didibafiyafu arundi. Ranimbo-hündambo animbo papi hoafı yibobofeambe ahamumbo ana tijirifo ra moaruwai hamind-animbo ndimboe,” mehu.

**Nimorehi napokoate Godimbo kaki masihendi
(Ruk 21:1-4)**

⁴¹Sisas ai Godindi worimbo kaki hipiri fikimi nimaruane nimorehi nindowenihi ai hipiri ranambe hei kaki mafoarihindi. Nindou kaki afindeimbı ranai afindisafi hipiri ranambe hei mafoarihindi. ⁴²Asu nimorehi napokoate kai ranai hamburi kaki yimbu toea sepirimindi ho hipiri ranambe mafoareapiri. ⁴³Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbimbo mborai yahupuri gugureapuri haya hoafiyuhı yahuya, “Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri. Nimorehi kai napokoate kaki Godindi wori hipirambe masihendi ranana napo afindeimbı masihehindi ranhambo ńgasündeamboane. ⁴⁴Nindou napo afindeimbı ranai ana ahei adükari mbegorındırı, ńga akidou mafoarihindi. ńga nimorehi kai napokoate ranai ana ahandi sesi pemimboyoweimbı-mayo ranıyo munju masihendi,” mehu.

Sisas ai Godindi wori bireboemboe mehu

13 ¹Sisas ai Godindi wori hiningire tüküfiyuane ahanti süngurürü-rundeimbı mami ai hoafiyuhı yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbı, wori aboedi safi asu nimoei adükari ra hoeiro,” mehundo. ²Sisas ai simbori hoafiyuhı yahuya, “Se wori afındı ndanahambo hoeiarowandi. ńgiri nimoei mami amboanı ńgoründiwami nango, ńga hifitireboai pindimboe,” mehu.

**Sisas ai tijirifo afındı tükündifemboe mehu
(Matu 24:3-14; Ruk 21:7-19)**

³⁻⁴Sisas ai Orif hifi wafuambe nimarı hımboyuane, Godindi wori ai aŋguni goagu mafondaro. Asu Pita, Sems, Son, Andru ai yangiri masifomo. Ai sifomo Sisasimbo düdurüwurühı yahomoya, “Hoafiyafımunı rani-moatükuni ra nüngüsümboanı tükümandifea? Asu nini-moatükuni boatei tükündifemboe mbisefi fifirimandihuua?” mehomondamboyu. ⁵Asu Sisas ai hoafiyupurühı yahuya, “Se hibadümbo, ńga nindou mami sihamumbo wosihoafori hoafindapurümbui. ⁶Nindou afındı ranai ńgommo wandi ndüri dükandundühiya, ‘Ro nindou rananahi nda,’ mbisimo houmbo nindou afındı wosihoafori hoafindundürümboemo.

7 Asu se yifiarindimondani himborindimondühane, asu yifiari hoafi yangiri angunipoedi himborindimondühane ra se yowani afindi hohoanimondimboemo. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, ḥga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo awi bidifiranambo siane yahopoani. 8 Hifi-hifi ranai simbori yifiarindomboe. Asu adükari bogori nindouyafe nendi ranai simbori simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifihī sesi ai wanindimboe asu hifihe ranai tükündifemboe. Muŋguambo moatükuni ranana nimorehi ai nimori wakemindimbo yaho haya asübusi boatei asemindo nahuraiane tükefeyo. 9 Ranisimboani animbo se hibadümbo. Ai sihamumbo mbundüpündümo houmbo kansiriyafe himboarühi papi hoafindüpürimboemo. Asu Suda-yei rotu worambe bubundüpürimboemo. Wambo sūnguna ahamundi adükari bogori asu hifandirundeimbi ahamundi himboahü niŋgomboemo. ḥga refeambe animbo Aboedi Hoafi ahamumbo wataporimbondüpuri. 10 ḥga bidifiranambo si ranai tüküfe koateyoambe nindou muŋguambo ranai aboedi hoafi ra himborindei hehimbo animbo. 11 Sihamumbo mbundüpündümo houmbo kotambe ndowapundümo ḥgomondani se yowani nini hoafi hoafimandefi yahoofembo yihimboyopoani. Moani rani-simboani hamindi animbo se hoafimbo ra God ai horindeapurümbui. Asu ḥgiri se sihamundihoari wataporimbondundi, ḥga Yifafi Aboedi ai-animbo wataporimbondamboe. 12 Nindou ai ahamundi amongo mami asu akohoandambo papi hoafindüpuri mbundumbo hifkoefepurimbo hoafindimboemo. Asu afindi ai mami yahurai randeambui. Asu nimori ai ahanti hondi afindambo moaruwaimbondeapirühi nindou umbo hoafinduani hifkoandüpürimboemo. 13 Wambohünda muŋguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-ndihipurimboeyei. ḥga asu didiyei moanane sei ḥginindi animboei hei ana, God ai aboedambo-ndearümbui,” mehu.

Moaruwai hamindi moatükuni tükündifemboe

(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)

14 Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se hoeindundani moaruwai hamindi moatükuni sürühoeimbi fondiwam̄i niŋgomboe. Nindou düdi ndani hoafi nda ritimarandi ana, ai fifirimbi reandamboane. Ranisimboani nindou Sudia hifihü animboei ai nimai fefoehi hehi hifi wafuanambo mbihahüsiamboane. 15 Asu nindou ai woriwaminindi akusifoendi ra ai yowani ahanti napo fufoemindimbo worinambo keboembui. 16 Asu nindou düdi nümbürambe anüŋgu ranai yowani ahanti warahoandari hoeari semindimbo ḥgumbui. 17 Ranisimboani nimorehi warandühumbanei asu nimori kehureimbanei aiana hipoanimboembouanei. 18 Se Godimbo didibafindafundani animbo rani-moatükuni ranai ḥgisihari afindi tüküfe koateybeyo-wamboane. 19 Nimbœ sapo rani-simboani animbo moaruwai hamindi

tijirifo tükündifemboe. God ai weanjurühi munju-moatükuni nafirandambe moai yahurai tijirifo tüküfeyo, asu süngunambo amboani njiri yahurai moatükuni tükündifeyo. ²⁰ Asu Adükari ai tijirifo ranahambo bodifoahüfe kikemindikoate mbeimbonana munjuambo nindou ranai njiri aboedamboyahindi. Nga nindou ai wandanei yahu diboniyu hiniñgimareändüri aheimbo hohoanimondandürühi bodifoahünde kikindeambui. ²¹ Ranisimboani nindou mami ai siheimbo hoafindundürühiya, ‘Hoeirihi, Krais ini nda,’ mbiseianiyo asu ‘Hoeirihi, ini goagu ra,’ mbiseiani se yowani anihondümbofepoani. ²² Nindou bidifiri ai njomo tikandu houmbo animboya, ‘Ro nda Krais-anahi,’ asu ‘Ro Godindi hoafi hoafiya rihandeimb-anahi,’ mbisimo hou hepünifeimbi moatükuni randumboemo. Ai rarumbo-mbembonana God ai nindou diboniyundüreimbı ranaheimbo tikai hoafiyomondüri. ²³ Ranimboane munju-moatükuni tükefeyo ra se hibadihümbo, nga munjuambo moatükuni tüküfekoateyoambe ranahambo hoafayahapuri,” mehu.

Süngunambo Nindou Hondü ai kudümbui

(Matyu 24:29-31; Ruk 21:25-28)

²⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Rani-moatükuni ranai tükündife hayambondoani animbo,

hüfihamindı ai nimbirajı ndamindimboe
asu amoamo ai njiri sindu.

²⁵ Mupui ai sünambeahindi firibadeboai pütapindowohü

asu munjuambo sünambeahindi njinindi moatükuni ranai
fifimindimboe.

Aisaia 13:10, 34:4

²⁶ Ranisimboani animbo nindou ai hoeindihorani Nindou Hondü ai mburingjawai naaju haya ahandı himboamupuimbo-randeimbi njinindi kapeihi kudümbui. ²⁷ Ranisimboani animbo ai sünambeahindi nendı koandihepurani njomo nindou God ai diboniyundüreimbı ra hifi ranahandi yimbuyimbu himboranipoedi gugurinduwürümboemo. Ai hifi ranühi fufundündimo njgomombo sünü hifi fondeandambe njomo tükündafumboemo,” mehu.

Se süfuri nimindi ranahambo fifirindihindi

(Matyu 24:32-35; Ruk 21:29-33)

²⁸ Sisas ai asükai hoafiyuhi yahuya, “Se süfuri nimindi fifirindundi. Nimi ranai emündü fofoayo ana, se fifirundi ra ndeara hoembo akimi tüküfembo yahomboane. ²⁹ Mami yahuraiane, se hoeindundani munjuambo moatükuni tükefeyo ra se fifirindundi, Nindou Hondü ai njiri amitata kudu, nga ndeara yipuri kimani anüngu. ³⁰ Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri. Bidifiri nindou hifi ndanühi aniboadei ranai yifikoateyeiambe animbo rani-moatükuni ra tükündifemboe.

31 Hifi asu sünü ana awarindihoemboe, n̄ga wandi hoafi ana n̄giri awarindihoayo, n̄ga wani,” mehu.

Nindou mami ai-amboani moai Adükari ai tüküfembo si ra fifireandi
(Matyu 24:36-44)

32 Sisas ai asükai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mami ai-amboani moai rani-moatükuni tüküfemboayo si ra fifireandi. Sünambeahindi nendi amboani moai fifirundi asu N̄imori ai-amboani moai fifireandi, n̄ga Afindi ai-yanjirani fifireamboayu. 33 Se hibadümbo niñgomō, n̄imboe sapo rani-moatükuni tüküfembo ra se moai fifirundi. 34 Ranana nindou mami ai n̄gorügoanini hombo yahu haya, ahandi ratüpuriyomo rundeimbimbo hibadündi yahu haya ratüpuri yimbureapuri mbura nindou yipuri hifandira-randeimbimbo yipuri wudipoapondo hibadandi ehu nahuraiane. 35 Ranimbo-animbo se hibadümbo nimandümo, nini simboani wori aharambüri ranai tükümandifi, ra se moai fifirundi. Ai nimbambe tükümandifiyo nimbi mbusümombomandüyo, siambeahimandüyo ra se moai fifirundi. 36 Asu ai nimehünou tükündüfi hoeindeapurani asu se apomboemo. 37 Ndani hoafi ro sihamumbo hoafehapuri ra, munguambo nindoumbo kapeih-anahi, n̄ga se hibadihümbo nimandei,” mehu.

Sudayafe bogorî nindou ai nüñgundihu Sisasimbo mbundihurimindefi hifokoamandihuri mehomo
(Matyu 26:1-5; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

14 ¹God ai Israerimbo Aboedambo-mareandüra aboedi manimboei si (Pasofa) asu bret yisikoate sesimbo si ra tüküfembo yimbu si maningo. Raniyo Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu ahiniümbi hohoanimo yamundurundeimbì ai Sisasimbo kikihimündi hifokoefimbo hohoanimomemo. Raniyo ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri nini-süñgundihu Sisasimbo wosihoafori hoafi ndihuri mbunduhu kikihindihurimindefi hoahu hifokoamandihuri,” mehomo. ²Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri adükari sihi ana refepoani, n̄ga nindou ai n̄ginindindeihi sihefi mbusümo yifiari botindihimboyei,” mehomo.

Nimorehi mami ranai Sisasindi mbirowami fisiñjarümbü moatükuni kamareandi
(Matyu 26:6-13; Son 12:1-8)

³ Sisas ai Betani n̄goafihü Saimon horombo mimaniho masimeimboyoweimbì ahandi worambe mamaru. Sisas ai nindou ranahandi worambe sesühi nimaruane, nimorehi mami ai nimoei hipirambe sanda aboedi fisiñjarümbü kaki afindi fihi semindeimbi

semindi haya tükümeffeyo. Raniyo Sisas ai sesühi nimaruane ai hipiri ra boborehaya sanda ra ahanti mbirowami kamareando. ⁴Ngaga asu nindou bidifiri mamarümo ranai nginindiyomondühi simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nimboe sanda ra yatikiri-yatikiri aranda? ⁵Nindou ai sanda ra kakinambo mbasahümündi-mbonana 300 kaki hoarinambo animbo sahümündihi kaki ra nindou napokoate-yeimbimbo sahundürü,” mehom. Ranimboemo ai nimorehi ranahambo nginindimarundi. ⁶Ngaga Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimorehi ra ambe, ngaga nimboe se ahambo nginindarunda? Ai aboedi moatükuniyo wambo ramareandi. ⁷Nindou napokoateyeimbì ana munjuambo si sebabidimbo nimandeimboyei. Se nini-simboaniyo aheimbo fehfendürimbo hohoanimoayei ra fandihehindürü. Ngaga ro ana ngiri munjuambo si se-babidimbo nimboahi. ⁸Nimorehi ndanai nini-moatükuniyo ai refembomayo raniyo ramareandi. Ai wandi fi sandanambo hundürümarandi ra yisindahani hifikefendirimbomayo ranimboyo rani boatei ramareandi. ⁹Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri, munjuambo hifi aboedi hoafi ra wataporimbondundühi nimorehi ai ramareandi ranahambo hoafindimonda ahambo hohoanimondeimboyei,” mehu.

**Sudas ai Sisasimbo boboagori nindouyomondi
warihündihinimboeahi mehu
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:3-6)**

¹⁰Ranisimboani Sisasimbo süngurürü-rundeimbi mami Sudas Iskariot ai Godimbo sihou-rundeimbi sowana Sisasimbo ahamundi warihüfimbo mahu. ¹¹Godimbo sihou-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo hihifi-hihifiyomondühi Sudasimbo bidifiri kaki segodombo hoafimemo. Raniyo Sudas ai Sisasimbo ahamundi warihüfimbo ninüngumandihe yahuhayambo hohoanimomayu.

**Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi babidimbo sesesimemo
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)**

¹²Bret yisikoate sesimbo si ranai weangjurühi tükümeffeyo. Ranisimboani ra Pasofa sipsip nimori sesimbohunda hifokoarihi arihundi. Asu Sisasimbo süngurürü-rundeimbi ai düduya fundowohü yahomoya, “Se hohoanimoyafani ro sesesimbo ra sihambo nahü ngifi didiboado-mandihunda?” mehomondamboyu. ¹³Asu Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbi yimbu koarihepirühi yahuya, “Se adükari ngoafinambo ngafani. Ranühi nindou mami hoe hipirambe ndemündü haya nafini düdi tükündüfimbui. Ahambo animbo se süngundiniri. ¹⁴Se hoeindinerani nini-worinamboyu afarifiyu ra se wori aharambüri ranahambo dündufineandühi animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai düdufihiya, ‘Wori nahananambe Pasofa si sesi ra sesesimandefi?’

mehuamboanehi,’ mbisafani. ¹⁵Rananimbo adükari nimoamondi wori nafirindümo hiningimarundi ra nafuindümbui. Ranühi animbo se sesi ra sindindineandi,” mehu. ¹⁶Süngurineri-rinandeimbí ranai hafani ḥgoafi ranühi hoeirineandane, muŋgu-moatükuni ai hoafimayu süngure mengoro. Raniyo ranühi sesesimbo sesi ra sindimarineandi. ¹⁷Ndeara nimbihoafi-mayoamboyo Sisas ai ahanti süngururü-rundeimbí 12 ranibabidimbo mahomo. ¹⁸Ai sesi sowasümondu nimirumombo Sisas ai hoafiyupürühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri. Nindou mami seambeahindi animbo wambo hürütümbi nindou-yomondi warihündedeandirimbu. Nindou ranai hapondanı ro-dibombo sesi asesu,” mehu. ¹⁹Süngururü-rundeimbí ranai ranı hoafi ra himboriyomo houmbo ḥgusüfoambe moaruwaimarapuri. Raniyo mamai mamaiyomondühi düdururühi yahomoya, “Awi rombayahipoani?” raniranimemo. ²⁰Sisas ai hoafiyupürühi yahuya, “Nindou ranana seambeahindani. Ai bret semündü haya rodibo hipirambe afoarihoandi. ²¹Anihondane Nindou Hondü ai yifimbiyuamboane. Baiborambe hoafiyohüya, yifindümbui, meho süŋgu. ḥga nindou düdi Nindou Hondü hürütümbi nindou-yomondi warihariri ranai hipoanimboembouani. Mamihari hondi ai ahambo ana wakemündikoate mbeyowamboyo.” mehu.

Sisas ai ahambo süngururü rundeimbimbo wain

hoe asu bret masagapuri

(Matyu 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²²Sowasümondu nimirumombo Sisas ai bret semündü hifitire Godimbo hihifirüri mbura ahambo süngururü-rundeimbimbo yimbumareapuri. Asu ai hoafiyupürühi yahuya, “Se sowandümo, ḥga nda wandi fi safane,” mehu. ²³Asiikai wain hoe kapambe semündü Godimbo hihifirüri mbura masagapura ai muŋguambo masimindimo. ²⁴Asu Sisas ai hoafiyupürühi yahuya, “Nda wandi horane God hoafi firamündü masihendi ra ḥginemindimbo. Wandı horı karefoendi ra muŋguambo nindoumbo fehefembo-hündamboane. ²⁵Ro sihamumbo anihondümbo-anahi hoafehapuri, Ro ḥgiri asükainda wain hoe ndimindihı, ḥga moani ḥga ḥgambo God ḥginindı hifandarandi ranambe simborı wain hoe ndimindimboyahi,” mehu. ²⁶Raniyo herü mami heriyomondühi adükari ḥgoafi ra hiningiru houmbo Orif hifi wafuanambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya ai wambo daboadi hihirindeandirimbu mehu

(Matyu 26:31-35; Ruk 22:31-34; Son 13:36-38)

²⁷Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyupürühi yahuya, “Se muŋguambo sihamundi anihondümbofe hiningindumboemo. Nimboe sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Ro sipsip hifandirandeimbí nindou hifokoandihina

Sekaraia 13:7

asu sipsip ai buküründahimboyei,’
 meho. ²⁸ Iŋga yifihündi botindahe hehea roboakori Gariri hifinambo
 n̄gumbayahi,” mehu ²⁹ Pita ai hoafiyundihi yahuya, “Muŋguambo nindou
 ai sihambo anihondümbofe hohoanimo ra hiniŋgindumboemo. Iŋga roana
 ŋgiri hiningindiheanini,” mehu. ³⁰ Sisas ai hoafiyundihi yahuya, “Ro
 sihambo anihondümboanahi hoafehanini, ndani nimbokoani kakaro ai
 yimbumbo hoafikoateayuambe animbo se ŋgimimbo hoafindafühiya, ro
 moai ahambo fifirihini mbisamboyafi,” mehundo. ³¹ Iŋga Pita ai hoafiyuhi
 yahuya, “Ro ŋgiri moai fifirihini mbisahi, ŋga sedibo yifindamboyahi,”
 mehuamboemo. Asu bividiri süŋgurürü-rundeimbi ai-amboani mami
 yahurai hoafimemo.

Sisas ai Getsemanihi Godimbo didibafimayu
(Matyu 26:36-46; Ruk 22:39-46)

³² Ai homo Getsemani seiarihündi ranühi tükyayu ahambo süŋgurürü-
 rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ndühi nimandümo, ŋga ro
 Godimbo didibafında samboanahi,” mehupuri. ³³ Asu ai Pita, Sems,
 Son ahamumbo yangiri sepurimündü haya mahu. Raniyu asu Sisas ai
 ŋgusüfo pukiririhü ŋgusüfoambe moaruwai hohoanimomariri. ³⁴ Raniyu
 hoafiyupurühi yahuya, “Wandi ŋgusüfoambe pukirandırühi yifimbo
 yangirayahi. Iŋga se ndühi ndondu nimandimo hibadundi,” mehu
³⁵ Ai akidou sühüfi hu hifini amoembü amoearümbo nafı yagodohü
 ana, tıñirifo ra gübüsimbifoareandira yahu haya didibafimefiyu. ³⁶ Ai
 ndare didibafifihi yahuya, “Ape, wandi Ape, se yifirayafi ana wambo
 tıñirifoembü moatükuni ra raguanambo-ndowandi. Iŋga se yowani wandi
 yifiri süŋgufepoani, ŋga sihafi yifiri süŋgundowandi,” mehu ³⁷ Ai hihirifi
 hu himboyuwane ahambo süŋgurürü-rundeimbi ranai mapomondamboyu.
 Ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Saimon, se apafühiyafi? Asu se
 awi mami awa amboani yangiri nimirimbo ra wanayo?” mehu. ³⁸ Asu
 ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hibadu niŋgomombo didibafindafundi,
 ŋga sihamumbo refe hoeifepurimbo tükündifeyoani pindimboemo.
 Anihondane, ŋgusüfo ana refembo hohoanimaoysi, ŋga fiane nimborayo,”
 mehu. ³⁹ Asükai Sisas ai hihirifi hüfo weaŋgurühi didibafimefiyu
 nahurai didibafimefiyu. ⁴⁰ Ai asükai hihirifi hu himboyuwani ahambo
 süŋgurürü-rundeimbi ai yapombo himbomarapura mapomo. Raniyo
 yangirimareapura, asu moai nini-hoafi ahambo hoafimbo fifirundi.
⁴¹ Sisas ai asükai ŋgimi noufimbi hihirifi süni himboyuwane ahambo
 süŋgurürü-rundeimbi ai apusimemo. Raniyo hoafiyupurühi yahuya, “Awi
 se fiharu apomomboemo? Ndearambo rani-moatükuni ranai tüküföhü
 Nindou Hondümbo moaruwai hohoanimoyomondeimbi-yomondi
 warihü-rüwurimboanemo. ⁴² Hoeiru, nindou-yomondi warihüfendirimbo
 nindou-mayu ranai tüküfimboani. Iŋga botiyayu houmbo ŋgefo,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo

(Matyu 26:47-56; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴³ Sisas ai wataporimboramandühi nünguane Sudas süngurürü-rundeimbi 12 ambeahindi mami ai tükümeiyu. Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai nindou afindi safi ranahamumbo koamarihoupura pisao yihimindi asu nimihari fufuründümo houmbo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi babidimbo mahomo. ⁴⁴ Nindou sapo Sisasimbo nindouyomond warihüfimbomayu ranai nindou afindi ranahamumbo dibo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ro wakikihindihünani animbo aiani, ḥga se ahambo mbundüründimbo houmbo ndondu hibadüri ḥgomo,” mehpuri. ⁴⁵ Raniyo Sudas ai nimehünou hu Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, “Yamundo-randeimbi,” yahuhü wakikihimarüri. ⁴⁶ Raniyo nindou ranai Sisasimbo wariyomo homo mbumaründümo. ⁴⁷ Nindou akimi burimemo ranambeahindi mami ranai ahanti pisao hüramündi haya Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ratüpuriyu randeimbimbo harimeindo. Raniyo ahanti ḥgorü himbo hoeari mafoaoareando. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se pisao asu nimihari fufuründümo houmbo wambo kikihemindirimbo masifomo ra hümbuhünümbe nindoumbo kikihimindimbo nahuraianemo. ⁴⁹ Ro si mamami-rihandühi sebabidimbo nimarimbo Godindi worambe nindou yamundihearü marihandi ra asu se moai wambo kikihiründümondiri. ḥga Baiborambe hoafimayo ra anihondü tükümbifeyoamboane,” mehu. ⁵⁰ Raniyo ahambo süngurürü-rundeimbi ranai hiniŋgiruwuri houmbo pomefoundi. ⁵¹⁻⁵² Nindou hoarifi mami ai kifohi hoeari yanġiri güde haya Sisasimbo süngumarüri hüfu. Asu ahambo kikihirundümondane hoeari yanġiri kikihimaründümonda safi yanġiri mafifoendi.

Sisasimbo kansiri yomondi himboahü papi hoafimarihori

(Matyu 26:57-68; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵³ Sisasimbo mburündümo mburumbo Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori hondundi worambe, Godimbo sihou-rundeimbi, bogori nindou asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi gugureafu nimarimondani sowaründümo mahomo. ⁵⁴ Sowaründümo mahomondamboyo Pita ai akidou aŋgunisafi süngumarapuri hu. Ai hu Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi bogori hondundi worambe kefuai prisman babidimbo haihü mamarimo. ⁵⁵ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori asu munjuambo kansir ai nini-moaruwai moatükunirandi Sisas ai ramareandi ra fifirifembo-hünda kokomarundi. Ahambo hifokoefimbo-hünda ahanti moaruwai hohoanimo fifirifembo-hünda kokomarundi, ḥga ai moai nini-akidou amboani moaruwai rareanda fifirundi. ⁵⁶ Nindou

afindi ahambo tikarihorì hehi papi hoafimarihorì, ñga ahei hoafi ra yimbusümoane. ⁵⁷⁻⁵⁸ Nindou bïdifiri ai Sisasimbo papi hoafimbo yahomo houmbo ningombo hoafiyomondühi yahomoya, “Ro himboriyefani ai hoafiyuhì yahuya, ‘Godindi wori nindou ahamundi warinambo worimbomarundi ra biriboadiheamboyahi. Asu ro ñgimi si yangiri asükai nindou warina worimbokoateyeimbi wori ra worimbondihamboyahi,’ mehu,” mehomo. ⁵⁹ Ñga asu ahamundi hoafi wataporimbomarundi ranai simogodühi hoafikoate mamikari wataporimboru wakimarundi. ⁶⁰ Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai kansriyomondi himboahü botifi nüngumbo Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Nimboe papi hoafarunini ranahambo simbori hoafikoateayafa?” mehundo. ⁶¹ Ñga Sisas ai ahamumbo moai nini akidou amboani hoafiyupuri. Asükai sesi sihai-randeimbi ai düdurirühi yahuya, “Se God aboedani sei rihiundeimbi ahandi nimori Kraisi-yafi, waniyo?” mehu. ⁶² Asu Sisas ai hoafiyuhì, “Rananahi. Rananimbo se munguambo hoeindihorani Nindou Hondü ai God Ñginindeimbindi warihondü warani nimandümbui asu sünambeahindi mburiñgai dibonde kudümbui,” mehu. ⁶³ Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ranai ahandi fihindı hoeari hireandühi hoafiyupurühi yahuya, “Ñgiri nindou ñgorü ai moaruwai ramareandi ranahambo hoafindu. ⁶⁴ Se himbori-yomondanı ai Godimbo tırifoefe hoafimayu. Se hohoanimoyomondanı sihiri ahambo nini-nünüñgu-mandihura?” mehuamboemo. Asu munguambo ai hoafiyomondühi yahomya, “Ai moaruwai ramareandi ranimbohunda yifimbiywamboane,” mehomo. ⁶⁵ Bidifiri ai ñguri tifiyafundo asu hoearinambo himboari gabudioaru mburumbo harimemondo. Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Hoafiyafi düdi sihambo harimayu ra,” mehomo. Raniyo asu prisman ai sowaründümo houmbo harimemondo.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:69-75; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita ai hoafi yibobofe wori giniri mbusümondühi nimaruwanè Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ratüpuriyo randeimbi yihoarifi ai tükümegefeyo. ⁶⁷ Ai hoeirerane Pita ai haihü mamaruwa himboari pareri ningombo hoafiyohü yahoya, “Seamboani Sisas Nasaretihündi dibombo manimbafane,” mehoamboyu. ⁶⁸ Asu Pita ai wani yahu hoafiyuhì yahuya, “Se hoafayafi ranana ro moai fifirihéandı,” yahu haya wori yipurikimi mahu. ⁶⁹ Asu ratüpuriyo randeimbi ranai asükai hoeirerì haya nindou akimi maningomo ranahamumbu hoafiyopurühi yahoya, “Nindou ndanai amboani ai díborihindanı,” meho. ⁷⁰ Ñga asükaiyu Pita ai didimoyuhü wani mehu. Akidou hihiniñgire mbura nindou maningomo ranai Pitambo hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondü, seamboani Garirihünd-anafi, ñga se ai díborihind-

anafi,” mehomo. ⁷¹Asu asükai ai dabarifihi yahuya, “Se nindou wataporimboarihorì ranana ro moai fifirihini,” mehu. ⁷²Ai ranì hoafì ra hoafiyu hayamboyuane, nimehünou kakaro ai asükai hoafimayu. Raniyo Sisas ai Pitambo hoafiyundowohüya, “Kakaro ai yimbumbo hoafikoate-ayuambe animbo ḥgimimbo wamboya moai fifirihini mbisamboyafi,” mehu ra hohoanimoyuhì asu Pita ai afindi aranimayu.

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo

(Matyu 27:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Son 18:28-38)

15 ¹Siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogori, hifandırundeimbi nindou, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi munjuambo kansir ai hoafi mamamberu masihoundi. Raniyo asu sünjunambo Sisasimbo warì hüputüpüründümo mburumbo Pairat sowanambo sowaründümo mahomo. ²Asu Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se Suda-yei adükari bogoriyafi?” Asu Sisas ai simbori hoafiyuhiya, “Se sihafihorì hoafayafisi,” mehu. ³⁻⁴Godimbo sihou-rundeimbi ai afindi papi hoafimarura asu Pairat ai asükai düdurirühi yahuya, “Sihambo afindi papi hoafarunini. Asu se nimboe akidou amboani simbori hoafikoateayafa?” mehu. ⁵Asükai Sisas ai akidou amboani hoafi-koatemayua Pairat ai mahepünifyu.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyu wamboane mehu

(Matyu 25:15-26; Ruk 23:13-25; Son 18:39–19:16)

⁶Mujgu himbani Pasofa sesesi si tüküfeyoambe Pairat ai karabusambeahindi nindou mami aboedambo hinijgiriri-marandi. Nimorehì nindowenihì ranai ahehoari ndüri dükarihoranane hinijgirerü marandi. ⁷Ranisimboani nindou mami ahanti ndüri Barabas ai nindou bidifiri sepurimündü haya gafman babidimbo yifiariyomo nindou hifokoamarunda karabusimarüpuri. ⁸Nindou afindi ranai gugureandühiyo Pairatimbo horombo aheimbo yaremarandi rasünjufembo düdumehindi. ⁹Asu Pairat ai düdurerühi yahuya, “Se hohoanimoyeiyani siheimbo sowana Suda-yei adükari bogori ra aboedambo koandihehinimboyo?” mehu. ¹⁰Sapo Pairat ai ndore fífireandi Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai Sisasimbo ḥgusüifoambe moaruwaiyomondühiyo ahambo sowana koamarihawuri. ¹¹Ngà Godimbo sihou-rundeimbi ai nindou afindi ranaheimbo hohoanimo botimarundüri Sisasimbo ana yowani aboedambofipoani, ngà Barabasimbo animbo, yahomo houmbo. ¹²Asükai Pairat ai düdureandürühi yahuya, “Se hohoanimoyeiyani, ro nini-nününgu mandihini se Suda-yei adükari bogori sei arihündi ranahambo-a?” mehuamboyei. ¹³Asu ai asükai hoafi karihehindühi seiya, “Nimi keimbi karihendeimbiffihi tikoemündü pefimboani,” masei. ¹⁴Asu Pairat ai düdureandürühi yahuya, “Ngà

asu nine-moaruwai ramareanda?" mehuamboyei. Asu ai puküna hoafi karihehindühi seiya, "Nimi keimbi karihendeimbi-fihi tikoemündü pefimboani," maseiamboyu. ¹⁵Raniyo nindou afındı ranai hihifi-hihifimbeyeia yahu haya aheimbo sowana Barabasimbo koamariehirü. Asu amimbo hoafimayua Sisasimbo ndüfuri ndüfuriruri mburumbo nimi keimbi karihendeimbi-fihi tikoemündü pefimbohunda ami-yomondi warihümariri.

Ami ai Sisasimbo tirifoefe hoafimaruri

(Matyu 27:27-31; Son 19:2-3)

¹⁶Ami ai Sisasimbo sowaründümo homo Rom gafmani-yomondi adükari wori, Pretoriam seimarihundi, ranambe hiningiruwuri houmbo ami bidifirambo hoafimemonda gugurimefundı. ¹⁷Raniyomo hoeari yimindibadi-hounduwohüyo hamburi hoeari güdindo mburumbo tıhoari tıhoartımbi wofinambo at nahurai nafiru mbıroambe kikimafoarundo. ¹⁸Raniyo ai Sisasimbo hoafiyomondühiya, "Suda-yafe adükari bogori, karihası," mehomı. ¹⁹Raniyo ahambo nımiharınambo mbırowohü hariyomondo, ıguri tifyafundo, adükarımbı hohoanimombo rawefundi nou tikaruhou yimindihona nımarimo raraomarundi. ²⁰Ai ahambo tirifoefi hoafimbo munjua-moatükünü ra raru mburu asu hamburi hoeari gudımarundo ra yimindi-ründümöndühi asükai ahanti hondü ra güdımarundo. Munju-moatükünü raraoru mburu nimi keimbi karihendeimbi-fihi tikoemündü pefimbo sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbıhi tikoründümo pamaruwuri

(Matyu 27:32-44; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

²¹Sisasimbo sowaründümo houmbo heihüyei Sairinihundi nindou mami, ahanti ndüri Saimon, Areksander Rufus-yafandı afındı ai adükari ıgoafinambo masüfuwa hoeimarihori. Raniyo ami ai sowaründümo houmbo hoafimemonda Sisasındı nimi keimbi karihendeimbi ra masemündu. ²²Raniyo Sisasimbo sowaründümo homo Gorgota sei arihundi ranihü tükümhindi. Gorgota ranahandi nımindı ra mbırıhapırı-anı. ²³Ranühiyo ami ai Sisasimbo wain hoeambe hühütimbü marasen fanduyamundu mburu masabudo, ıga ai moai sümündu. ²⁴Raniyo ami ai ahambo nimi keimbi karihendeimbıhi partiwuri mburumbo ahändigayo hoeari-napo ra yimbuemindimbo yahomo hou satu piraimemo. ²⁵Sapo Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbıhi pamaruwuri ra siambeahi hüfihamındı kehuri süfuambeyo. ²⁶Ahambo papi hoafi sürü paru mburu ranai yare hoafiyowohü yahoya, "SUDA-YAFE ADÜKARI BOGORI," meho. ²⁷⁻²⁸Asu Sisasındı fıkımı nindou yimbu yifiarıyafanı hümbuhünıyafanı rinandeimbi ahafanimbo amboani tikorüpindümo pamarupırı. ıgorü Sisasasındı kadüdanı paruwuri asu ıgorü warihondanı paruwuri. ²⁹Raniyei

nindou afindi ranai ngasündihori heiheirühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoefe hoafi hoafiyehi “Sapo se safiya ‘Godindi wori birifoefe hefe ḥgimi sihi yaŋgiri worimbondih i hiniŋgindiheamboyahi,’ masafi. ³⁰Hapondani se sihafi fimbo farihoefi. Se nimi keimbi karihendeimbi fihindi foarefoa hawambo kosafi,” masei. ³¹Asükai mami yahurai Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ai-amboani tirifoefe hoafimaruri. Ai ahamundihoari raru hoafiyomondühi yahomoya, “Ai nindou amurambo aboedamboreändüri-marandi, ḥga asu moai ahandi fimbo aboedamboreandi. ³²Krais Israeriyei adükari bogori ranai nimi keimbi karihendeimbi ra hiniŋgire haya mbikusifendi. Rananimbo sihiri hoeindihurühi ahambo anihondümbo-ndihurimboane,” mehomo. Nindou yimbu Sisasindı fikimi pamarupiri ai-amboani mami yahurai Sisasimbo tırımafoarineri.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³Hüfinimbo rani hifihu nimbi ranai peyo haya ho hombo hüfihamindi wuwuriyuambe tükümeffeyo. ³⁴Hüfihamindi wuwuriyuambe Sisas ai puküna heiyuhü yahuya, “Eri, eri, rema sabaktani?” mehu. Hoafi ranahandi nímindi ra ndahuraiane: Wandı God, wandı God, nimboe se wambo hiniŋgimarowandırı. ³⁵Nindou bidifiri akımı manimboei ranai himboriyei hehi hoafiyehi seiya, “Himboriyei, ai Eraisamboani miŋgayu,” masei. ³⁶Ahei mbusümonindi nindou mami ai pipiyu hu poposi moatkunki nahurai semündü mbura wain hoe ranambe foare mbura nimiharifihi pare himondamindi haya masagado. ḥga asu bodimondi ai hoafiyehi seiya, “Awi hoeindihu mbundihumbo, Eraisa ai ahambo farihefimbo tükümandifiyu, wanimandiyo?” masei. ³⁷Asu Sisas ai asükai puküna heiyu mbura yifimayu. ³⁸Refihiyu asu Godindi worambe hoearı kümarundi ranai nimoamo ḥgahi peyo haya bure hanimbo gebü hifini türeandühi yimbumbore bumareandi. ³⁹Asu ami-yomondi bogori Sisasindı fikimi maniŋgu ranai ai yifimayu ra hoeireanda mayoa hoafiyuhü yahuya, “Anihondane, nindou nda Godindi nímor-ani,” mehu. ⁴⁰Nimorehi bidifiri ai akidou anguni safi niboadei himboapomaye. Ahei mbusümo ra Maria Makdarahündiyo, Maria, Sems Sosep-yafandi hondiyo asu Saromeyo. ⁴¹Sapo Sisas ai Garirihi nüŋguambe nimorehi raniyei Sisasimbo sün̄gurihorühi farihehorü marihündi. Asu amuri bidifiri nimorehi Sisas babidimbo Serusareminambo mahei ai-amboani ranühi manimboei.

Sisasindı yifi nímoko hoŋguambe masihehorı

(Matyu 27:57-61; Ruk 23:50-56; Son 19:38-42)

⁴²⁻⁴³Sosep Arimateahündi ai kansiriyu haya munuguambo nindou ai aiana aboedani sei hehi ahinirihorü hündeimbiy. Ai-amboani God

ŋginindi hifandarandi ranahambo himboyu-marandi. Sümbo moani ŋgoafimbo nimirimboane yaho yimunjurifeambe Sosep ai yihibokoate hu Pairatindi himboahü nüngumbo Sisasindı finimoko semündümbo düdumefiyu. ⁴⁴ Pairat ai Sisas yifimayu hoafi ra himboriyu haya hepünimefiyu. Raniyo ami-yomondi bogorimbo mborai mehuamboyu mahua Sisas ai yifimbaiyu wanıyo yahu haya düdumariri. ⁴⁵ Ami-yomondi bogori ranai hoafimayua himboriyu haya Pairat ai Sosepimboya yifi nimoko ra ndoarindifi, mehundo. ⁴⁶ Sosep ai hu kifohi hoeari mami pemiyu mbura Sisasindı yifinimoko foarümündi hoearambe pariri ŋgamondifoariri mbura serümündi hu honguambe masiheiri. Hongu ra nimoei nimariweimbindambo nindou hüti wowondimarundiyo. Raniyo Sosep ai nimoei adükari ŋgorü gügüra hu hongu nafitambe ra güre pare hiniŋgimareandi. ⁴⁷ Raniyo Maria Makdarahündiyo asu Maria Sosepindı hondiyo ai Sisasimbo masihawuri ra nimbafe himboapomayafe.

Sisas ai yifihündi botimefiyu

(Matyu 28:1-8; Ruk 24:1-12; Son 20:1-10)

16 ¹Moani ŋgoafimbo nimirimbo si ranai munguyowane, Maria Makdarahündiyo, Maria Semsindı hondiyo asu Sarome ai Sisasindı yifinimoko popoaimbo sei hehi bidifiri aboedi fisiŋarımbü moatkuni pemimaye. ²⁻³Raniyo Sande siambehondü nafimbo hüsühü ai aheihoari simbori hoafieyihi seiya, “Didai sihefimbo fandihemuni hayambo hongu nafitambehündi nimoei ra ndemündü yihibrimandea?” masei. ⁴Nimoei ranai afindi hamindiyo, ŋga ai hei himboyeiane nimoei ra yihibrimarundi. ⁵Ai hongu ranambe kefoehi hei himboyeiane, nindou hoarifi mami hoandari hoeari kifohi güde haya warihondü warani mamaruwa hepünimehindi. ⁶Nindou ranai hoafiyundürühi yahuya, “Se yowani hepünifepoani. Ro fifiriheambo-anahi, seana Sisas Nasaretihündi nimi keimbi karihendeimb-fihi pamarihorı ranahamboane kokoarihorı. Aiana asükai yaŋgırı botimefiyu! Aiana moai ndanühi yaŋguru. Ahambı masihehorı fondı ra hoeirihı. ⁷İ̄ga se ŋgei ahambı sün̄gururü-rundeimbi asu Pitambo amboanı hoafindei. Sisas aiana sihamumbo Garirinambo horombofi haya mahu. Horombo hoafimayu sün̄gu Garirihü animbo hoeindiwurimboemo,” mehu. ⁸Nimorehi ranai honguambeahindi tüküyahı hehi mafefohindi. ŋgusüfoambe hepünahı hihamindariyei hehi yihiboyeihıwambo moai nindou mamımbı amboanı mami hoafi amboanı hoafiei.

Maria Makdarahündi ai Sisasimbo hoeimarerı

(Matyu 28:9-10; Son 20:11-18)

⁹Sisas ai Sande siambeahihondü botifi-hayamboyu Maria horombo Sisas ai moaruwai nendı ⁷hefoareandeimbi ahambo-so boatei

tükümeifiyu. ¹⁰⁻¹¹Nindou horombo Sisas babidimbo hoahoangomo marundi ranai afindi hohoanimoyomondühi araniyomondühi nimarimondane, Maria ai ho hoafiyopurühi yahoya, “Sisas ai yaŋgiri manüŋguwa ro hoeimarihini,” meho. Ai hoafi ra himboriyomosi, ŋga moai anihondümbo-rundi.

Süŋgurineri rinandeimbı yimbu ai Sisasimbo nafini hoeimarineri
(Ruk 24:13-35)

¹²Asükai süŋgunambo ahambo süŋgurineri-rinandeimbı ai nafisüŋgu hafandane, Sisas ai ŋgorupoanımbı fiyu haya hu ahafanımbı-so tükümeifiyu. ¹³Asu ai hafani süŋgurürü-rundeimbı bodimondambo rani hoafi ra wataporimbomarinandi. ɻga ai moai ahafandi hoafi ra anihondümbo-rundi.

Sisas ai ahambo süŋgurürü-rundeimbimbo-so tükümeifiyu
(Matu 28:16-20; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23; Ratipuri 1:6-8)

¹⁴Bidifiranambo hondı ahambo süŋgurürü-rundeimbı 11 ahamumbo-

so sesi sowasümondühi nimarimondani tükümeifiyu. Raniyo ahambo süŋgurürü-rundeimbı ai ŋgusüfoambe tapihamiyomondühi nimorehi nindowenihı ai yaŋgiri botimeifiyuua hoeirihori hehi hoafimayei ra anihondümbofekoate-memonda ŋginindi hoafimayupuri. ¹⁵Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se munjuambo hifi ra hoahoangomondühi munjuambo nindoumbo aboedi hoafi ra wataporimbondundüri.

¹⁶Nindou düdi ai anihondümbofe haya hundürayu ana, God ai ahambo aboedambo-ndirümbui. ɻga nindou düdi ai anihondümbofe-koateayu ana, ai Godindi nindou-yafe hoafi himboriyohü yibobofe ranambe awarındihoembui. ¹⁷Anihondümbo-rihindeimbı ranahei warisüŋgu God ai hepünifeimbı moatkuni randeambui. Ai wandi ndürinambo moaruwai nendı heboadihi asu ranipoanımbı hoafinambo hoafindei raraondihümboyeli. ¹⁸Ai amoasırı warinambo kikihindihümündi asu nindou ai simindei hehi yiſiyei rihindeimbı moatkuni asimindei amboani ranai ŋgiri moaruwaimbondeandüri. Asu ai angünümbe nindou-yeiwami warı nandihinda ai asükai aboedindeimboyeli,” mehpupuri.

¹⁹Adükari Sisas ai ahambo süŋgurürü-rundeimbimbo wataporimbapuri mbura God ai sünambe serümündi hafu hinin̄girira ahandi warihondı waranı mbamarü. ²⁰Asu ahambo süŋgurürü-rundeimbı ai munjuambo hifi hoahoangomondühi wataporimbomarundi. Asu Adükari ai aibabidimbo nüŋgumbo ahamundi hoafi ra ŋginemindimbo-hündə hepünifeimbı moatkuni yare-marandi.